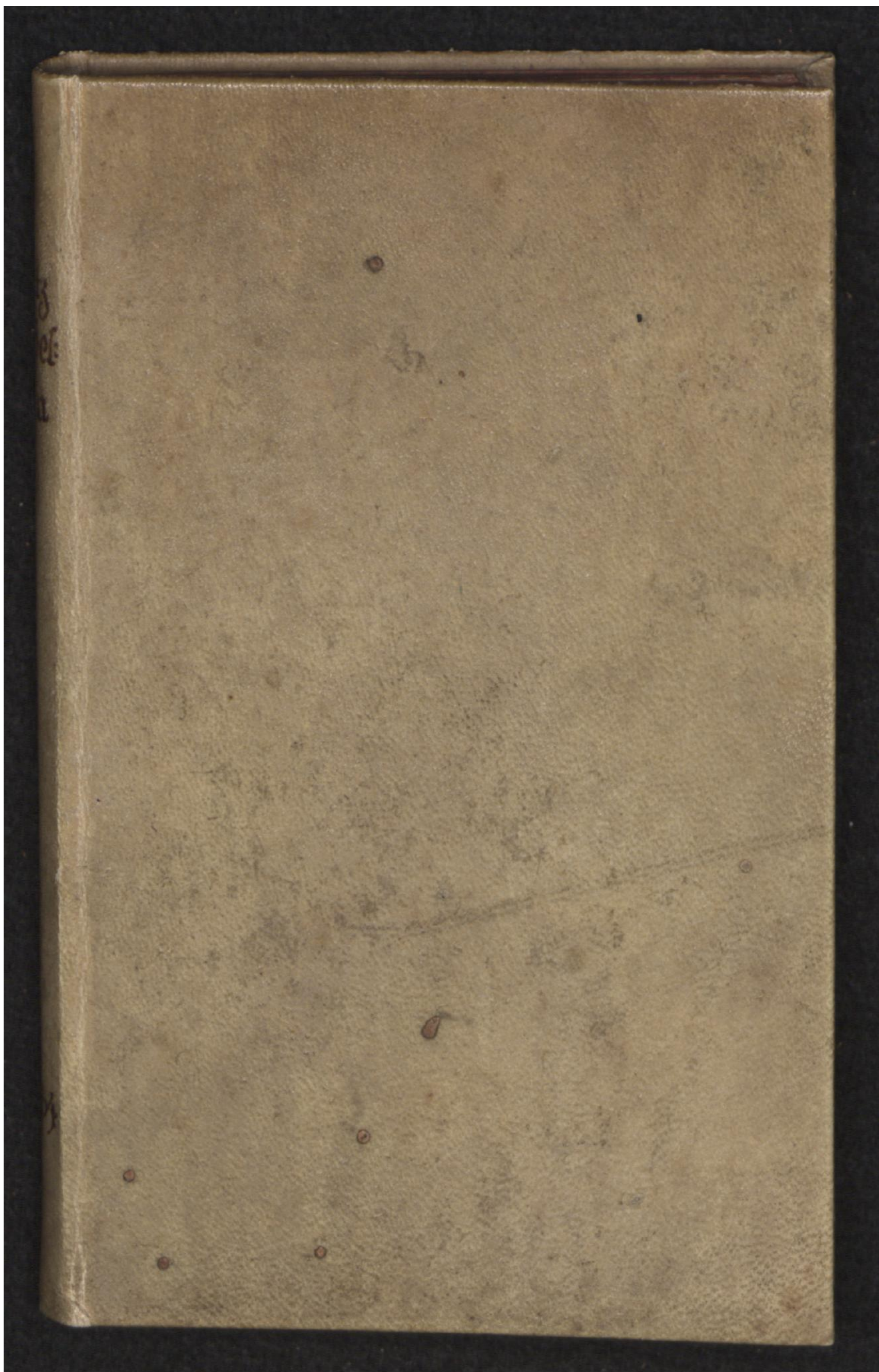
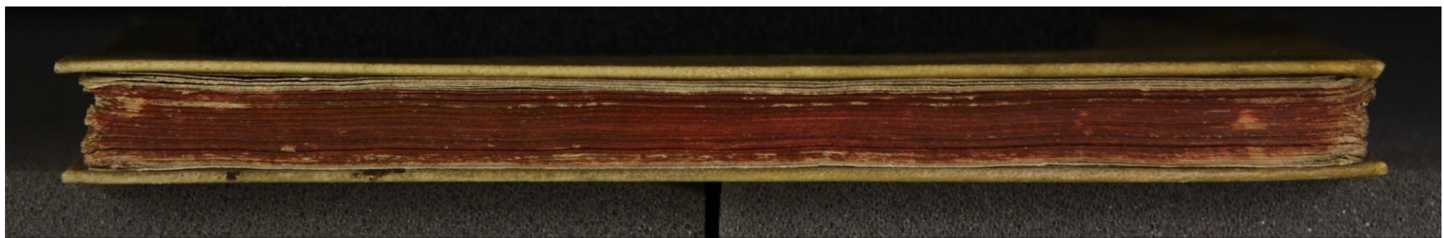

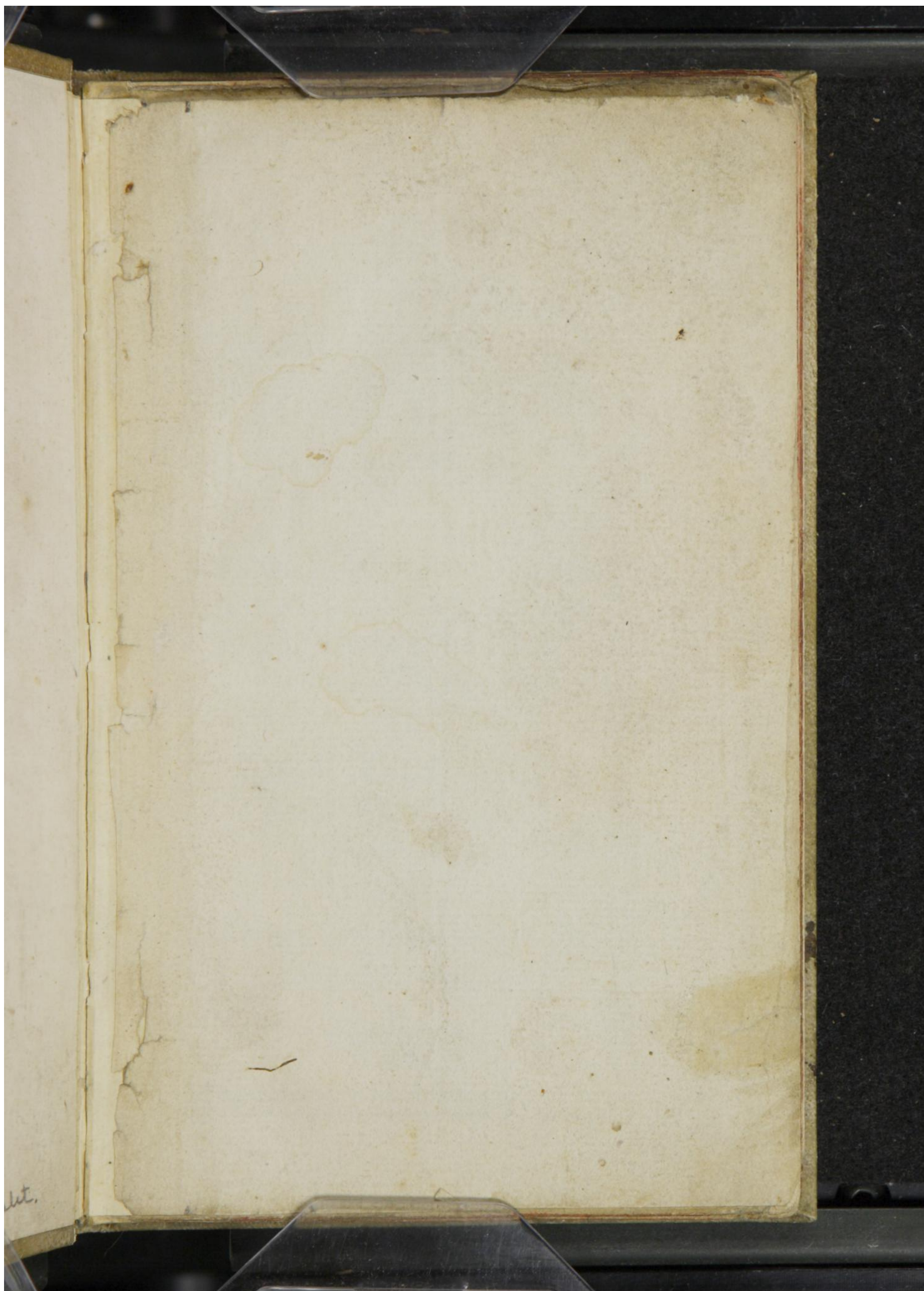

Kay Høegs ebs.

Komplet.

Eñ
dernisni
Huorled
siste B
rens
Aff det 21.
gelistæ vdi en
fremser vdi
salige Fr
B
M: Lauritz
perin
Herre
faa e

En kaart vnderuiſning oc formaning

Huorledis mand ſig i denne ſiſte Verdſens tid mod Herrens yderſte tilkommelſe berede ſkal.

Aff det 21. Cap: *Lucæ* Euangeliſtæ vdi en Predicken forfattit oc fremſet vdi Erlige Velbyrdige nu ſalige Frue Pernille Oxis Begraffuelſe.

Ved

M: Lauritz Berthelſen Superintendent i Aarhuſſ ſtickt.

Pſal: 39.

Herre lær mig at det ſkal faa en ende met mig.

1584

Otte Rud. Pernille Oxe.

Erlig oc Velbyrdig Johan Rud/ Erlig oc Velbyrdig Knud Rud / Erlig oc Velbyrdig Fru Metthe Rud / Erlig oc Velbyrdig Fru Pernille Rud / Erlig Velbyrdig oc salige Otte Ruds til Møgelkier / oc Erlig Velbyrdig salige Fru Pernille Oxis Efftersleffuendis Børn/ Naade oc Fred/ aff Gud Fader ved Jesum Christum.

Gunstige Herrer oc gode Venner/ den hellige Prophete oc Kong Dauid i sin 39. Psalme/ Ligner sit oc det gantske Menniskelige Leffnit ved en Pillegrims ferd oc

vandring i denne Ver-
den.

HErre / siger hand / Jeg er baade din Pillegrim oc din Borgere lige som alle mine Forældre. Oc i den 119. Psal: Jeg er en Pillegrim oc Fremmed paa Jorden. Huilcket oc den fromme gamle Patriarche Jacob / der hand bleff aff den Mectige Pharaone adspurdt om hans Alder oc Leffnit i denne Verden / be-
Gen: 47. kiende / der hand sagde:

Mine

Mine Pillegrims dage
ere Hundrede oc trediue
Aar ſaa oc onde/oc kom=
mer icke ner ved mine
Forældris tid J deris æ=
lendighed. Met huilcket
ſuar den Gamle Guds
Mand/ ſom den tid ved
megen friſtelſe oc ſare
ſorrig oc gienuordighed/
haffde nogit nær ſuldent
ſit lob/ aff ſin forfaren=
hed gaff tilkiende / huad
den gantſke Menniſkeli=
ge Leffnit ſkal holdis for
i denne Verden. Endog

 mange

mange Menniske saa tryggeligen der paa byg=ger / oc der vdi deris Da=tum høyt opskriffuer: at det dog er intet andet / end en wrolig vandring oc mødsommelig Reyse / som i en stacked tid fuld=endis / oc met megit on=de fulddriffuis.

Thi lige som det sig i den Første Verden met Israeliterne Guds egit Folck tildrog / huil=cket nødis til at flacke oc fare hid oc did / oc gjøre

mange

mange Modsomelige reyser i fryct oc fare/ hunger oc tørst: Jdelig oc offte met de Vgudelige Amalechiter oc andre deris Fiender Kiempis oc Fictis/ Rippe aff en Leger i en anden/ indtil de paa det sidste ved den Mectige Krigsførste Josuam bleffue indførdt i det rette Foriette Land Canaans eyedom/ huilcket de oc til en Arff indtoge oc besollede. Lige saa maa oc alle Guds

Børn / huis liff oc leff-
nit er intet andit end en
sørgelig vandring / giøre
mange farlige Reiser i
denne Verden vdi synd
oc sorrig / genuordighed
oc Elendighed / liffs nød /
oc Dødsens fare. Ind-
til de vid den Himmelske
Josuam Jesum Christū
bliffue indførde til deris
rette Arffue Land Him-
merigis Rige. Saa der
er synderlige Fire Reyser
som alle Guds Børn
maa oc skal Endelige
vandre /

vandre / huilcke ere udi Israeliternis vandring affmalede.

Den Første er fra Dieffuelens Rige / oc den oprindelige Synds slemhed / til vor HERris Christi Aandelige Rige ved Daaben. 1.

Den Anden er fra Daaben ind i denne syndefulde oc sørgelige Verden. 2.

Den Tredie er / fra denne Elendig Verden til den timmelige død. 3.

Den Fierde er fra den timmelige Død / til det euige Liff.

Om huilcke jeg vil nu nogit kortelig foregiffue.

I.

DEn Første Reyse som alle Christne oc Guds Børn bør at vandre (om de Vgudeligis Syndige væsen oc vandring giennem den
Matth. 7 vide oc store Vey til Fordømmelsen vil ieg intet tale) er fra Dieffuelsens Rige oc Syndsens slemhed/

hed/ til Christi Aandeli-
ge Rige ved Daaben:
At lige som Israeliterne
droge fra Pharaonis v-
dragelige Aag oc byrde/
vold oc Tyrannj / met
huilcke de vaare i 430.
Aar vndertuingde/ oc til
euig Trældom aff han-
nem i Egipten fordømte
indtil de komme til det
Røde Haff / huor de i
Liffs fare oc Døds nød
vaare bestedde oc ingen-
steds for woffuertrædeli-
ge Bierge som dennem
paa

Exodi 4.

Exo: 14.

paa begge sider beklem-
te / det røde Haff som
dennem forhindrede oc
Pharaonis blodgierige
Krigsher som dennem
forfulde / Kunde vndui-
ge / men alleniste saae
den visse død paa alle si-
der. Indtil Gud Al-
sommectigste met veldig
haand ved sin Tienere
Mosen mod all natur oc
Menniskelige forhob-
ning dennem igiennem
det Røde Haff vdledde
oc ledsagede / huor vdi
hand

hand siden nedstyrte den mectige oc grumme Ti-ran Pharaonem deris Modstandere / met all sin Hær oc anhengere / huilcke hand met samme Flod henskulde oc i grund ødelagde. J lige maade maa oc skal alle Guds Børn Aandelige oc paa Sielsens vegne vandre ved Daaben / fra den Helffuedis Pharaonis Hus. Det er / Dieffuel-sens vold oc Tirannij vnder huilcken de ere aff

na-

naturen oc første fødzel
effter Adams syndfald
fangne i stor arbeide met
den oprindelige Synd/
Guds vrede / Loffsens
forbandelse oc den Euige
Død. Indtil de aff Gud
anammis oc komme til
det Røde Haff / som er
Daaben / vdi huilcken
de ved Christi røde rosen-
farffue Blods krafftig-
hed aff oprindelige synds
smitte oc slemhed afftois
at hun dennem icke skal
tilregnis / oc deris Aan-
delige

delige Fiender Synden/ forbandelsen/ Døden oc Dieffuelen siunckis oc nedstyrtis.

Huor om Paulus Apostel i sin første Epistel til Corinth: i det X. cap: taler/ der hand siger: Vore Fædre vaare alle vnder Skyen/ at de ginge alle igennem Haffuit oc ere alle Døbte vnder Mosen/ met Skyen oc Haffuit etc. Oc er dennem en gandske glædelig reise/som Aandelige fører fra Døden til liffuit. 1.Cor: 10

DEn Anden reise/ som alle Guds Børn skal i denne Verden giøre oc fuldende/ er fra Daaben ind i denne vsle oc Elendige grædedal/ giemmel den sneffre vey oc sti. At lige som Guds Folck der de vaare gangne tørskoidt igennem det Røde Haff/ komme de ind i Orcken/ huor der vaar huercken at æde eller dricke/ bide eller bryde/ ey Huss/ voning/

voning / Klæder / eller
anden nødtørfft / men
funde icke vden idel ſteen
oc Jord/Tidzel oc Torn
for ſig/ tørre ſteder / oc
baſke Floder / huor de
maatte 40. Aar bide/
oc megit ont lide/ſeer aff
hunger oc tørſt / ſeer aff
Siugdom oc plaffuer/
ſeer aff deris Fiender/
Amalechiter oc andre/
huilcke dennem paa det
høyeſte forfulde. Huor-
udoffuer de tit oc offte
aff Meñiſkelig wtaallig-

)(hed

hed oc skrøbelighed knurrede oc murrede imod Gud oc Mosen / huorfaare de oc bleffue aff HErren retfærdeligen met atskillige plager hiemsøckte oc storligen straffede.

Effter den maade / vandre oc alle Guds Børn fra Daaben ind i denne Jammerdael / huilcken er en gantske bart Orck / opfylt met Torne oc Tidzle / det er sorrig / Siugdom / genuordig-

uordighed/ fryct/ fare/ armod oc ælendighed vdi huilcken Dieffuelen Verdsens Første / som Christus selffuer kalder hannem Joh: 14. Cap: Anrickter vnderlige spil/ oc holder en selsom regi- ment/ baade selff oc ved andre sine anhengere/ legger it flittigt arbeyde oc daglig vind der paa/ met alsomstørst behen- dighed / at hand kand forderffue oc plat i grund ødelegge alle Guds vd-

ualde Børn / oc Christi
Lemmer som ere gangne
igennom det røde Haff/
det er / ved Daaben ind=
plantede i vor HErre
Jesu Christo. Saa det
er i sandhed som S: Pe=
1. Petri 5. der Apostel i sin Første
Epistels Femte Cap: si=
ger at hand løber om=
kring som en Brølendis
Løffue oc søger huem
hand kand opsluge: Ver=
den desligeste / haffuer oc
megit at skencke: Kiød
oc Blod som er vor egen
Hus=

Husfiende forsømmer sig intet/Sorrig oc siug=dom met armod oc fat=tigdom sig icke heller for=glemmer.

Saa i en sum at sige/ da er vort gantske Leffnit oc Reise Elendigt oc sør=geligt/som Abrahams/ Jacobs/Joseps/Jobs/ Dauids / Daniels / oc andre Gudfryctige Me=niskers Exempel/ oc vor egen forfarenhed mere end nocksom daglige giffuer tilkiende. Ja/saa

sørgeligt oc Elendigt at
Guds vdualde maatte
tidt oc offte falde i yderste
Fristelse oc største bang=
hed/ der som Guds ord/
som Dauid siger/ icke
Psal 119. vederquegede dennem.
Iob: 14. Thi endog Menni=
skens Leffnit varer en
stacket tid/ oc er opfylot
met megen vselhed oc
wro/ dog haffuer Guds
Børn denne trøst/ at li=
geruis som Gud aisom=
mectigste hialp/ trøstede
oc vederquegede sit Elen=
dige

dige Folck vdi Orcken
fødde dennem met det
søde Man / som hand
daglige oc nocksommeli-
ge aff Himmelen loed
nedregne / gaff dennem
Vacteler oc saadan Fule
der de begierede Kiød at
æde / hand loed aff den
haarde steen / Vand vd-
flyde / huor met de sig i
deris tørst leskede: Den
Flod Mara som vaar
saa bæsk / at ingen Men-
niske eller Qvæg kunde
der aff Dricke / giorde

Exo: 15. & 16.

hand saa sød oc velsmagende/ at alle Israeliterne der aff bleffue i deris store tørst vederquegede/ deris Sko oc Klæder icke bleffue sønderreffne eller opslitte.

Exo. 10. Ja end megit mere paa Sielsens vegne trøstede dennem/ hand gaff dennem sin Lou oc Bud paa Sinai Bierg/ sin foriettelse om Messia/ som aff deris Blod oc affkomme fødis skulde/ Naadens Arck met

Offer/

Offer / Slactning / oc andre Ceremonier met huilcke hand aff dennem dyrckis oc æris vilde. Straffen som de tidt oc offte met deris vantro/ wtaalmodighed oc andre saadane Synder offuer sig ført oc kaldet haffde/ formillede hand oc borttog.

Lige det samme giør den Naadige Gud paa denne dag/ alle dennem som hannem frycte/ hand hielper / trøster /

føder / vederqueger oc husualer baade paa Siel=sens oc Legemens veg=ne.

Sielen føder oc veder=queger hand / met det Himmelske Brød/sin sa=lige trøst oc naade/Chri=sti hellige Euangelio oc dyrebar Legem oc Blod/ at huilcken der vdaff ver=deligen æder oc dricker/ hungrer eller tørster al=drig/ men springer Leff=uendis Kielder i han=nem til det Euige Liff/

oc

oc ſanger den rette Leſke
drick oc kølle Vand ſom
er den hellig Aands ſøde
trøſt oc biſtand / at den
bedſke Flod Mara det er
vort Kaarſſ bliffuer oſſ
drageligt oc lideligt oc til
euig ſødhed/trøſt oc glæ=
de omuent. Her hoſſ
hielper hand Legomit at
vort Brød icke forryc=
kis/ vore Klæder icke op=
ſlidis/vore Sko icke ſøn=
derriffuis. Det er/hand
ſkencker oc giffuer oſſ tim=
melig føde oc Klæder /
Fred/

Fred/ Fryd/ rolighed oc andet huis wi til dette arme Legomis vnder-holding i denne Verden behoff haffuer / som hand selffuer loffuer / Joh: i det 14. Jeg skal icke forlade eder Fader-løsse. Straffen disligeste som wi daglige met vore Synder fortiene / for-milder hand oc mit vdi Vreden tencker paa sin Naade oc Barmhier-tighed.

Den

DEn Tredie Reyse som alle Menniske maa endelige vandre/ er fra dette Elendige Liff til den Timelige Død/ at lige som Jsraeliterne/ huilcke vaare mere end sex maal hundrede tusinde/ der de aff Ægypten vdginge (Quinder oc Børn vberegnit) bleffue alle døde i Ørcken for deris store Synd oc vantro skyld/ saa ingen aff dennem som aff Ægypten

vaare

vaare vdgangne kom
i det Foriette Land/ vden
Josua oc Caleb allene/
men bleffue alle paa
denne side Jordanen oc
styrte formedelst den ti-
melige død / somme aff
Num: 21. Pestilentze : Gloendis
Slanger oc andre saa-
dane Guds retfærdige
plager.

I lige maade staar alle
Menniske saadan en rey-
se for at vandre / som er
fra denne syndige oc sør-
gelige Verden til Døden/
huil-

huilcken er Syndsens
sold / oc den Reyse som
alle Menniske maa En=
delige vandre / wanseet
nogen Porsons høyhed
verdighed eller mectig=
hed / at naar som wi
haffuer fuldendt vort
lob / oc kommer til det
maal / som Gud oss alle
faareset haffuer / maa
wi da endeligen her fra/
til allis vor Moder / som
er Jorden / aff huilcken
wi skabt ere. Gen: 3.

Denne Reyse er i sig
selffuer

selffuer gantske sørgelig
oc forskreckelig. Thi Dø-
den er den Straff som
Gud Adam oc alle hans
efftertommere for Syn-
dens skyld paalagde/ oc
skulde værit en begyndel-
se oc indgang til den Eui-
ge død/ der som Liffsens
1.Cor: 15 Første Christus den i en
Seieruinding icke opslu-
git haffde/ huilcken for-
medelst sin Sørgelige
Ioh: 14. gang til Kaarsens død/
er bleffuen oss Veyen
Liffuit oc Sandhed/ at
wi

wi nu met alle Guds
Børn frimodeligen oc Psal: 23.
gledeligen kunde vandre
mit i Dødsens dal/ tren- Ioh: 5.
ge oss gennem Døden til
Liffuit / trodtze imod
Dødsens Bitterhed oc
Helffuedis fordømmel- Oseæ: 13.
se/ sigendis: O du Død
huor er din Braad/ 1. Cor: 15
Helffuede huor er din Lucæ: 2.
seyer / oc saa glædeligen
met Simeone oc Pau- Philp: 1.
lo begiere at fare i Fred/
forløssis oc være hoss Frel-
seren Christum: oc naar
(:) altin-

altingiſt ſaa beſtillit er/
Eſaiæ. 26. gaa ind i vaare Soffue
kammer/ vdi huilcke wi
oſſ beroe oc huile ſkulle/
indtil den klare oc kraffti=
Matt. 25. ge Baſunis røſt oſſ paa
den Yderſte dag Op=
ueckendis vorder / oc da
fuldende den fierde Rei=
ſe ind i det Euige Fæder=
neland / Himmerigis
Rige.

IIII.

AT lige ſom Guds
Folck gennem Jor=
danen bleffue aff den
Mectige

Mectige Krigsførste Jo-
ſuam indførde i det For-
iette Land / aff huilcket
hand førſt vddreff oc i-
hielſlog alle Tyranner/
ødelagde deris Byer oc
Steder / Bytte deris
Land Godz oc Eyedom/
huilcket Iſraeliterne ind-
toge oc beſaade Oc kom̃e
ſiden til det hellige bierge
Syon oc Hieruſalem/
huor de bygde Herrens
Tempel oc indſtifftede
den ſande Guds dyrckel-
ſe met huilcken de han-

nem Aerede oc Tiente.
Saa skal oc den rette
Himelske Josua/ Jesus
Christus Fredsens Før-
ste / oc liffsens høffding
indføre alle som tro paa
hannem i det rette Ca-
naans Land / Himme-
rige/ Huilcket flyder met
Euig Salighed oc Glæ-
de / oc da skal hand ne-
dersla alle Tyranner oc
Voldsmend / Dieffue-
len met sine anhengere.
Synden oc den Euige
Død / oc oprette Jsra-
els Ri-

els Rige / ſkabe en ny Apo: 21.
Himmel oc Jord / det
ny Hieruſalem / vdi
huilcket hand ſkal bo hoſſ
dennem oc de ſkulle være
hans Folck/oc hand ſelff
Gud met dennem / ſom
ſkal afftoe alle taare aff
deris øyen / at Døden
ſkal icke mere være / ey
ſorrig / ſkrig eller pine.
Der ſkal de Retferdige
ſkinne ſom Solen/ være
lig Englene / oc met w=
affladelige ſtemme ære
oc priſe Gud / huilcken

de skulle see Ansict fra Ansict / oc som skal være altingist i alle.

Denne Glædelige Reyse skal de allereniste vandre/ huilcke tilforn i denne Verden / haffuer leffuit oc fremdragit it Gudeligt oc Erligt Leffnit/ fuldendit deris lob/ beholdet Troen oc en god samuittighed / Det er som Christus selffuer raader/Vaaget oc Bedet oc taget sig vaare fra Frodtzeri Druckenskab

omhyg-

omhyggelighed for dette Liffs næring oc saadane Synder mere som den=nem paa den rette Him=merigis vey forhindre kunde. Huor om her vi=dere vdi denne Predicken Christelige oc vel aff Guds salige Ord for=handlis: huilcken Heder=lig Gudfryctig oc Høy=lærdt Mand M: Lauritz Bertelsen Superinten=dent i Aarhus stifft/ Min kiere Fader oc For=drere haffuer eder oc

mange andre christne oc Guds Børn til trøst oc vnderuisning nogle Aar siden forleden fremset i Korup Kircke i Jud-land/i eders Velbyrdige oc Salige Moders Be-graffuelse/ Huilcken som it ret Guds Barn oc Christi Discipel met tol-modighed tog sit Kaars oc vandrede it Gude-ligt / Erligt oc Dydeligt leffnit / oc siden vdi en hiertelig Jesu Christi paakaldelse hensoff sackt-

mode-

modelig i HERREN/ Saa hun met Gud oc ære fuldente sine tre reyser som en ret Christen Pillegrim / at hun paa den yderste Dommedag visseligen skal Vandre den Fierde Reyse til det Foriette Land Himmerige/ som vor kiere saliggiørere Jesus Christus hinde oc alle sine vduale de met sit Blod oc Død fortient haffuer.

Denne Predicken haffuer forbemelte M: Lau-

 ritz

ritz Bertelsen/ for nogen tid siden til mig forsent/ at ieg den Effter Eders Velbyrdigheds Inderlige oc idelige begiering/ som baade i selffuer oc ved andre haffuer aff hannem værit ombedendis/ ved Prenten skulle lade vdgaa: Huilcket oc nu effter Eders vilge sket er/ at hand i saa maade kunde nogenlunde beuise sin villige Tieniste oc Tacknemmelighed for mange Velgierninger

huilcke

huilcke hannem aff E-
ders Velbyrdighed alle
ſammen/ oc Eders Vel-
byrdige Salige Foræl-
dre beuiſte erre: Derneſt
at hand oc i ſaa maade
kunde giøre Eders Sa-
lige Moder den ære / at
huer mand kunde læſſe/
vide / høre oc forfare /
hindis Chriſtelige oc Er-
lige Leffnit oc ſalige Aff-
ſked fra denne Verden/
Oc der hoſſ bekomme aff
denne kaarte / dog Nyt-
tige / oc i Guds ſalige
ord

ord vel begrundede Pre=
dicken en Salig trøst oc
vnderuisning huorledis
de sig til en Christelig
affgang / oc til HER=
rens Yderste tilkommel=
se berede skulle / At de
met hinde oc alle Guds
Elskelige vdualde Børn /
kunde bekomme Him=
merig oc Euig salighed.
Huorfaare ieg oc nu
samme Predicken til E=
ders Velbyrdighed For=
sender / Bedendis eders
Velbyrdighed gantske
ydmy=

ydmygeligen oc gierne
at i dette hans godmen=
te arbeyde ville til tacke
tage/ oc eder befalde la=
de: Intet tuifflendis at
det io skal bliffue Gud til
ære / Eder oc alle den=
nem som met flid dette
læse ville til trøstelig vn=
deruisning / Gudelig=
heds Forfremmelse oc
dette syndige Liffs forbæ=
dring.

Gud vor HERris
Jesu Christi Fader spa=
re oc beuare / Benedide

oc

oc opholde Eders Vel-
byrdighed alle sammen
baade til Siel oc Liff/ oc
giffue Eder sin Naade
saa at Efftersølge Eders
Salige Forældris Fod-
spor i Gudelighed Er-
lighed oc Fromhed / oc
som i Begynt haffuer/
fuldkome Eders Reyser
i denne Verden / at i
met dennem oc alle
Guds vdualde Børn
maatte samlis oc findis
i Himmerige til euig tid.
Den samme gode oc
Barm-

Barmhiertige Gud befaller ieg Eders Velbyrdighed alle sammen. Skreffuit i Kiøbenhaffn vor HERRIS Himmelfardz Dag / Anno 1584.

Eders Velbyrdigheds vnderdanige oc villige Tienere altid.

Peder Vinstrup Guds ords tienere til Hellig-giesthuss i Kiøben-haffn.

Sanctus

SANCTVS

Lucas Euangelista vdi sit Euangelij Bogs XXI. Capittel beſkriffuer oſſ diſſe Efftерfølgendis Ord/ ſom ſaa Liuder.

Vocter Eder at eders hierter icke beſuaris met Fraadtzeri oc Druckenſkab / oc met Sorrig for Næring. Oc den dag ſkal komme haſteligen offuer Eder / thi hand ſkal komme ſom en Snare offuer alle dem ſom bo paa Jorden / ſaa værer nu altid vogne oc Beder.

B Effter-

Efterdi mine gode Christne intet er vissere end Døden/ oc intet vuissere end Dødsens time/ er det gantske raadeligt at wi alle sammen oc huer besynderligen saa skaaer oc skicker oss i denne Verden/ at wi kunde fange en salig Død oc Affgang aff denne Jammerdael/ Thi huo som vdi Døde-lig Synd oc Guds fortørnelse vden all Poenitentze hasteligen affhuggis oc bort døer/ den bliffuer visseligen forskut fra Gud/ oc vdluckt fra alle Guds Børns glædelig forsammeling i det Euige Rige/ lige som det gick den Rige Fraadzere/ Lucæ 16. Men huo

huo som frycter Gud / oc giør det som ret er / hand er Gud behagelig. Som Sancte Peder lærde den Hedenske Høffuitzmand *Cornelium* om huilcken der skriffues i Apostlernis gierninger i det 10. Cap:

Mens paa det / huer kand vide at skicke sig / disbedre mod Døden / i denne sidste oc farlige Verdsens tid / vdi huilcken intet er vissere at foruente end HERrens Dag / huilcken vil komme lige som en Tiuff om Natten eller en Snare offuer alle dem som bo paa Jorden / enten met den timmelige død / eller met den Yderste dom / oc intet Menniske kand vide / paa huilcken tid oc stund samme HERRENS hastige til-

 kom-

kommelſe ſkee ſkal / haffuer
vor HErre Chriſtus vdi diſ-
ſe ord/ lært oc vnderuiſt huad
huer Menniſke/ſom vil findis
Værdig at ſtaa for Menni-
ſkens Søn / paa den dag/ ſkal
ſynderligen fly oc icke giøre /
ſom er: At hand ſkal tage ſig
vare / at hans Hierte icke be-
ſuaris met Fraadzerj/ Druc-
kenſkab/oc ſorrig for dette liffs
Næring/ met huilcke Menni-
ſken gantſke forhindris fra
Gud / ſkillier ſig ved Guds
Venſkab/ oc Naade/oc forka-
ſter Guds vdualdis euige ſa-
lighed oc glæde.

Derneſt viiſer hand/huad
huer Chriſten ſkal giøre / oc
ideligen ſig vdi beflitte/ſom er:
At hand ſkal vaage oc Bede/

Det

det er: altid vdi en sand Guds frynct / Tro oc Tolmodighed. Vdi it Christelige leffnit / baade imod Gud oc sin Næste / vdi inderlig oc idelig Bøn til Gud / være ferdig oc redebon at sige denne Verden gode Nat / skillies her fra / oc følge sin rette HERRE oc kiere Brudgom Jesum Christum. Jnd i det Himmelske Brudhuss / som hand selffuer raader alle Menniske. *Matt: 24.* oc *Lucæ* i det 12. huor hand saa siger: Lader eders Lender være omgiorde / oc eders Lius brende / oc verer lige som de Menniske der tøffuer effter deris Herre naar hand skal komme fra Bryllup / paa det naar hand kommer oc bancker paa / de skulle strax oplade.

SAa vil ieg derfaare skiffte denne Predicken vdi tuende parter: Vdi den Første part/ vil ieg tale om det som Christus synderligen lærer oss vdi denne Text/ huilcken ieg nu oplæste/ som er tuende ting.

I. Det første/ huad wi skulle fly oc icke giøre.

II Det andet/ huad wi skulle flitteligen giøre.

DEn Anden part aff denne Predicken/ skal være/ om denne Erlige Velbyrdige/ nu salige hoss Gud/ Frue Pernillæ Oxis Historiæ: Det er: Om hendis herkomst/ Liff oc Leffnit/

nit / oc saa paa det sidste om hendis salige endeligt aff denne Verden. Naar disse tuende stycker bliffuer Kaarteligen forhandlit/ aff den Aand oc Naade Gud oss der til giffuendis vorder/ skal være ende paa denne Predicken.

Den Alsommectigste Gud-fader for sin Søns Jesu Christi skyld / giffue oss sin hellig-Aand dette saa at handle/ paa denne tid / at det kunde være den Alsommectigste Gud til loff prijss oc ære/oc oss til en ret vnderuisning oc Lærdom.

Nu til Texten.

Vocter Eder at Veders Hierter

icke besuaris met Fradzerj oc Druckenskab / oc met Sorrig for Næring / oc den Dag skal komme hasteligen offuer Eder. Thi hand skal komme som en Snare offuer alle dem som bo paa Jorden. Saa værer nu altid vogne oc Beder.

Vdi denne Text / holder Christus oss for / Først huad wi synderligen skal fly oc sky / som er disse tre ting.

1. Fraadzerj.

2. Druckenskab.

3. Omhyggelighed for dette Liffs Næring.

DEn HErre Christus som en Vijss oc Almectig Gud / saae oc viste vel huad for en *Qualitas temporis* oc tids Leylighed / sig i den sidste Verden begiffue skulde / huad Menniskens største idret skulde være / oc huad Synder der skulde allermest tage offuerhaand / som hand klarlige giffuer tilkiende Lucæ. 17. Cap: Huor hand siger: At lige som det skede i Noë tid / saa skal det oc skee i Menniskens dage. De ode oc drucke / de toge til Ecte / oc lode tage

Matt. 24.
Lucæ. 17.

ſig til Eckte / indtil paa den dag/ der Noë gick i Arcken/ oc Syndfloden kom/ oc forderffuede dem alle.

Desligeste som det ſkede i Lotz tid/ de ode/ de drucke / de Kiøbte/de Saalde/ de plantede/ de Bygde/ oc paa den dag der Loth gick aff Sodema/ da regnede det Jld oc Suoffuel aff Himmelen oc ødelagde dem alle. Ved denne Maade ſkal det oc gaa paa den dag / naar Menniſkens Søn ſkal Obenbaris.

Derfaare indfører Chriſtus her en Aluorlig formaning til alle Menniſke / at de ſkal tage ſig vare/ oc aff gantſke Hierte oc Sind fly oc ſky diſſe efftterfølgendis Laſter.

Den

I.

Den første er Fraadzerj/met huilcken Christus forstaar alt det som aff Menniſken til dette Liffs Vellyst / Glæde / Prackt oc Hoffart / met Offuerflødighed brugis oc begieris/som mange skinninde Retter / hofferdige Klæder / Dyrebare Klenodie oc smycke / kostelige Huſſ oc Palatzer / Legomlige Lyst oc Wkyskhed / oc andet saadant. Lige som den Rige Fraadzere brugte/ om huilcken Lucas vdi sit Euangelij 16. Cap: Skriffuer / huor hand siger: Der vaar en Rigmand som Oed daglige kresselige oc klædde sig i Purpur oc Bliandt.

Aarsagen huor for Mand sig aff denne Last oc de Andre

efftersølgendis affholde skal/ oc dennem icke giøre / giffuer den Herre Christus tilkiende met dette hand siger: **Vocter eder / at Eders Hierter icke besuaris.** Thi lige som it Menniske huis Legome er met en wdragelig Byrde besuarit oc betyngit/ kand icke fremkomme / men nødis til at ligge vndertuingt oc nedertryckt. Saa er oc denne en gantske tung Byrde oc Veckt/ huilcken betynger oc besuarer Menniskens Hierter / oc giør skade baade paa Legemens oc Sielens vegne.

I. Legemit besuaris met mange oc atskillige Siugdomme / oc wduelighed til sit Embede

bede oc kald effter Guds bud at vdrette / saa det i sandhed er / som den Vijsse *Aristoteles* sagde: *Crapulæ coniuncta sunt, ordinis perturbatio, impudentia, confusio, ignauia, incuria, dissolutio.* Det er: Met Fraadzeri følger all god skickis oc Ordens Forstørring / Wbluhed / Galenskab / Vankundighed / Wforstandighed oc saadant mere.

Oc *Cicero* siger: *Mente rectè vti non possunt multo cibo & potione completi.* Det er: Den veed icke sin Forstand ret at bruge som sig idelige met Mad oc Dricke belader.

Icke kand helder saadant it Menniske vdi Siel oc Aand tiene den Alsommectigste Gud / 11.

Gud / som hand burde / Enten vdi sin Bøn oc paakaldelse/ eller vdi nogen anden Gudfryctigheds øffuelse / ey heller betencke huad Gud budet eller forbudet haffuer / eller vdi andre maade at vdrette paa sit Kalds vegne / det som kand være Gud til ære/ sig selff eller noget Menniske gaffnligt.

III. Her hoss / er oc saadan Fraadzerj orsage til Menniskens egen Armod/ oc Fattigdom / fordi at den vdi en kort tid vnytteligen fortærer oc forslemmer meget mere / end de ellers vdi en lang oc rom tid til Nødtørfftighed bruge kunde/ sig selff oc mange Fattige Christi Lemmer til hielp oc trøst.

Thi

Thi vaacte sig vel fra Fraadzeri / huilcken som vil tiene Gud i Aand oc sandhed met Bøn oc paakaldelse / vndfly Legemlig Siugdom / som denne Last met sig fører. Være flittig vdi sit kald oc Embede / oc icke vnyttelige forspilde Guds gode gaffuer / oc siden bliffue Vsle oc Arme / her timelige / oc hisset Euig.

11

DEn Anden Last / som Guds Børn skulle holde sig fra / er Druckenskab. som er Fraadzeries suorne Syster / oc er en Port oc Indgang / til alle Synder / Skam oc Laster / oc Aarsage til megit ont /

ont / aff huilcke Gud høylige fortørnis/ oc Menniſken ſtorlige forderffuis.

Thi lige ſom / Bier aff Røg forderffuis/ ſom den hellige Lærere *Baſilius magnus* Merckelige ſiger: ſaa fordriffuer Druckenſkab alle den hellig Aands ſkenck oc gaffuer/ met huilcke it Menniſke er aff Gud Ziret oc beprydet. At hand ſiden huercken ackter Gud eller ſin ſallighed. Derfor liuſer oc Gud ſelff Væ offuer
Eſaiæ: 5. uer Druckne Menniſke/ Eſaiæ 5. Væ dem ſom er Aarlig oppe om Morgenen / oc giffuer ſig flittelige til Drick / oc ſidde indtil Natten / At de brende aff Vin / oc haffuer Harper/ Pſalter/ Trumper/

Piber

Piber oc Vin vdi deris Giestebud / oc seer intit til HERRENS gierninger / det er: De toge saa vare paa deris Drick oc Giestebud / at de forgiette Guds Bud oc ord / actede intet om den sande Religion / eller Guds tieniste / giorde oc icke deris Bøn til Gud / de varede oc icke paa deris Kald oc Embede / som Gud haffde dennem tiltroet oc kaldet.

Derfaare / da følger nu effter om HERRENS straff oc heffn som dennem offuer kom. Thi det er en almindelige seed oc vane vdi Verden / at jo disnærmere Straff oc Guds Vrede er for haanden / Jo diss trygger oc fri-

modigere Leffuer Menniſken hen i ſin Synd oc Ondſkab. Lige ſom *Amos* taler om vdi ſin Bogs 6. Capittel / Huor hand ſaa ſiger.

J ſom mener/at i ere langt fra den Onde dag/ oc ſtaa altid effter fortrædelig Regiment oc ſoffue paa Fielſbeens Leye/ oc bruge offuerflødighed met eders Senge/ J æde Lammene aff Hiorden/ oc de Fæde Kalffue / oc lege paa Pſalter/ oc dickte eders Sang ſom Dauid. Oc dricke Vin aff Flaſken/ oc ſalffue eder met Balſſum/ oc i ſørger intet for Joſeps ſkade.

Derfaare ſkulle i nu gaa fremmerſt iblant dennem / ſom bliffue Fangne oc henført/

ført/ oc Brammerens offuer-
flødighed skal afflade.
Dette onde som Propheten
Amos truer dennem met/ for
deris Druckenskab oc Offuer-
flødighed kom dennem offuer
icke langt der effter: Thi saa
skriffuis der vdi den Fierde
Kongelig Bog/ vdi det 17.
Capittel.

Oc Kongen aff Assyrien
drog op i det gantske Land / oc
til Samarien/ oc belagde han-
nem i try Aar / oc vdi det
Niende Oseæ Aar/ vant Kon-
gen aff Assyrien Samarien/
oc førde Israël bort til Assyri-
en/ oc sette dennem i Halack
oc i Habor / hoss det Vand
Gosan/ oc vdi de Meders stæ-
der. Det er: De Asyrier førde

Guds Folck fra deris rette Hiem oc Bolig vdi Fremmede oc vbekiente stæder i trengsel oc Fengsel/væct oc arbeide/ Hunger oc Armod / huor de da i vselhed maatte betale for Vellyst oc Offuerflødighed / som de i Samaria brugt haffde.

Hid hør det oc som Salomon skriffuer / vdi sin Ordsprocks Bog i det 23. Capitel. huor hand saa siger.

Hør min Søn oc vær vjiss/ oc styre dit Hierte i veyen / vær icke iblant Dranckere oc Fraadzere/ thi Dranckere oc Faadzere forarmis.

Der følger oc strax effter vdi samme Capittel? Huor er Væ? Huor er Angist? Huor er

er Trætte? Huor Kieremaal? Huor er Saar vden Sag? Huor er røde Øyen? Der som mand ligger hoss Vin / oc kommer at dricke vd/ som er i skencket/ See icke til Vinen/ hand gaar slet ind / men der effter bidder hand som en Hugorm/oc stinger som en Øgle.

Derfaare siger *Augustinus Ebrietas est blandus dæmon dulce venenum suaue peccatũ.* Druckenskab er en smigrendis Dieffuel / en sød Forgifft/ oc en Kierlig Synd.

HERREN truffuer oc selffuer sit Folck vdi Samariæ rige. *Esaiæ* 28. Huor hand saa siger: Væ de Druckenis høyferdige Krune aff *Ephrain*, hindis deylige herligheds viss-

ne Blomster som staar offuen offuer en feed Dal / vdi huilcken mand tumler om aff Vin/ See/ der skal en sterck oc Mectig indladis vdi Landit met Vold. Det er/ *Salmanassar* den Assyriske Konge skal indfalde vdi Samariæ rige/ oc forderffue det plat i grund.

Ephes: 5. S: *Paulus* siger ocsaa til de Epheser vdi det Femtte Cap: Dricker eder icke Drucken aff Vin/ aff huilcken der følger it vskickeligt væsen. Ja saadant it væsen at hun giør som *Origines* siger / aff Menniskeet it Best aff en sterck en Vanmecktig/ aff den Visse en Daare. Huilcket oc beuisis kand vdaff adskillige Historier: som Gen: 9. talis om oc sigis at

Noë

Noë plantede en Vingaard/ oc der hand drack aff Vinen/ bleff hand Drucken / oc laa ivskyult vdi sin Hytte. Item/ vdi det *XIX.* Capittel. skriffuis at Lots tuende Døtter gaffue deris Fader Vin at dricke / oc den Eldste lagde sig hoss sin Fader/ oc soff hoss hannem/ oc vndfangede oc fødde en Søn som hed Moab.

Oc siden vdi den anden Nat/ gaffue de oc deris Fader Vin at dricke / oc den yngste Daatter lagde sig hoss hannem / oc hun vndfangede oc fødde en Søn / som de kallede Amon / Derfaare siger den gamle Lærere *Origenes*, om Lot. *Ebrietas decepit quem Sodoma non decepit.* J Sodoma

Loth sig kunde beuare/ ved Druckenskab kom i skam oc fare.

Den store oc mectige *Alexander* drucken slog sin beste oc synderligste ven *Clitum* ihiel/ huilcket hand oc saare fortrød siden.

Oc mange saadanne flere Historier oc Exempler/ baade den hellige skrifftis oc Hedenske/ som *Nabals*, *Benhadabs*, *Baltazars*, *Holofernis*. *Cambysis*, oc andre. Huilcke denne tids korthed icke tilrecker at fortælie.

Framdelis ville wi oc giffue ackt paa huad synderlige Aarsager/ haffuer værit til at store Stæder oc Byer/ ere omkomne oc bleffuen Ødelagde/

de/da haffuer det værit Druc-
kenskab / som *Poeten Virgilius*
skriffuer om Troia.

At den tid Indbyggerne
vaare druckne aff Vin oc soff-
ue / da komme deris Fiender
oc ødelagde dennem i grund/
saa mand kand icke nu tale
andet der om/ End den Stad
Troia oc det Slot *Ilium* haff-
uer staait oc værit engang/
men nu er icke vden en slet
Marck.

Dette skal alle Menniske
oc synderlige alle Cyclopiske
Epicureiske oc Saduseiske bug-
tienere betencke / huiss idelige
sang oc Ordsprock er *Edamus* 1. Cor. 15.
Bibamus oc ingen anden Gud
haffue som *Paulus* siger end
deris Bug at de icke saa be-

suarer deris hierter oc tilsteder
den wrene Dieffuel dennem i
saadan Sodomitiske offuer-
flødighed oc Gadareniske suine
leffnit / at driffue oc henføre
huor de sig saa vender oc sø-
ler at de denne Guds gruelig
Væ oc straff (om huilcken nu
sagt er) offuer sig kalde oc fø-
re / Men at de diss inder-
ligere tage sig denne Christi
Aluorlige Formaning til
hiertet oc diss bedre imod den-
ne HErrens yderste tilkom-
melse sig berede/ oc synderlige
til en salig død oc vdgang aff
denne Verden / huilcken er
huert Menniskis yderste dag
effter huilcken huer skal da eff-
ter sine gierninger Dømmis/
til huilcken side Træit falder
der

der bliffuer det liggendis ſiger
Salomon/ Item *Qualem te* Ecclæſ: 11
inuenio Talem te iudico, Lige ſom
ieg finder dig ſaa dømmer ieg
dig/thi huordan en paa ſin ſi-
ſte dag henfarer/ lige ſaa fan-
ger hand paa den yderſte dag
ſin Dom at høre/ſom den hel- Epiſt: 80.
lige *Aguſtinus* ſiger. Lader oſſ ad Heſi-
chium.
derfaare haffue denne Jobs Iob: 31.
Memorial oc tanckſedel for øyē.

*Quid reſpondebo ej cum ſurex-
erit ad Iudicandum?* Det er:
huad ſkal ieg ſuare den Ret-
færdige oc ſtrenge Gud naar
hand ſtaar op at dømme.

Hielp du Almectige oc naa-
dige Jeſus/at wi alle ſammen
paa den dag maatte findis
ædrue/oc ſkickeligt vdi it Chri-
ſteligt Vandel oc Leffnit/at wi
kun-

kunde faa den glædelige Dom at høre: Kommer min Faders velsignede/ oc besidder det Rige/som eder er bered aff Verdsens begyndelse.

III.

DEn Tredie Last oc Vlempppe/ Christus befaler wi skulle tage oss vare for/ er Omhyggelighed for denne Verdsens Næring/ met huilcket it Menniske saa i hiertet besuaris / at hand gantske forhindris i sin Saligheds sag/ oc hand mere attraaer oc begierer / det Timmelige end det Euige / det Jordiske end det Himmelske / høyre ackter dette Næruerendis / end det tilkommendis/oc mere bygger

paa

paa disse Jordiske hytter/ end de Himmelske Tabernackel oc Bolige. Disse ere lige som den Raffn Noë lod aff Arcken vdflye/ huilcken søgte det neste Aadzel forhaanden vaar/ huilcket hand met sine Tyff-actige Kløer oc skarpe Neb sønderreff oc fortærede/ oc icke vilde siden til bage igien ind i Arcken / aff huilcken hand vaar vdfløgen. Saa ere oc disse gierige huilcke søger det neste Aadzel. Det er denne Verdsens stinckende forfengelighed/ huilcken de met skarpe Kløer til sammen skrabe. Ja deris fattige Næste bliffuer tit deris Aadzel huilcke de vdsue fortære oc fordærffue/ saa de intet andet tencker eller

tracter

tracter i Sind oc Hierte/
Arle oc silde end at samle oc
tilhobe sancke met Ret oc W-
ret/ det forgengelige/ Gods
Pending oc timmelige Næ-
ring/ oc der vd offuer foracter
oc forsømmer det Himmelske
oc Euige Klenodie oc Skat/
som er Guds venskab oc Naa-
de/ Christi Retfærdighed/
en god Samuittighed/ oc det
Euige Liff/ til huilcket Chri-
stus inderlige raader alle
Menniske/ hoss Matth: 6.
Cap: huor hand saa siger: J
skulle icke samle eder Liggende-
fæ paa Jorden/ som Møl oc
Rust æder. Oc det som Tiff-
ue graffue der effter oc stiæle
dem/ Men samler eder Lig-
gendefæ i Himmelen/der som
huer-

huercken Møl oc ey Rust æde dem / oc der som icke Tiffue graffuer der effter / oc ey stiæle dem / thi huor som eders Legindefæ er / der er oc eders Hierter.

Oc paa det Christus kand drage Menniskẽ diss snarere fra denne Synd gierighed / oc vlofflig omhyggelighed / setter hand oss baade Vrter paa Marcken for / huilcke Gud alsommectigste saa herlige / vden all deris omhu / Klæder. Oc Fulene vdi Luckten huilcke Gud oc selffuer føder / alligeuel at de huercken saaer eller Høster / ind vdi deris Lader. Matth. 6.

Her til met skriffuer ocsaa S. Pouel til sin Discipel *Timotheum,*

motheum, oc siger: At dette er en stor vinding / huo som er Gudelig oc lader sig Nøye/ thi wi førde intet i Verden/ derfor er det obenbar / at wi skulle oc intet føre vdaff. Nøgen kom wi aff Moders Liff/ Nøgen skal wi bort igen / som Job
Iob: 1. siger.

Der Skriffuis om den Mecktige Herre *Seladino*, som vaar Konning vdi *Syria*, *Ægypthen* oc *Asia*, der hand laa dødsiug hoss *Damaschum* oc viste sin tid oc stund at være for haanden / At hand skulde vandre vdaff denne Verden/ kallede hand en aff sine ypperste Tienere til sig/ oc sagde: Du pleier her til/ at føre vor Maiestetis Hoffuitbanere vdi

Krig/

Krig / Nu ſkalt du føre her om vdi denne gantſke Leyer / min døds Baner oc Fane / ſom er it huit Lagen / oc met høy røſt vdrobe: Hører til: Hører til: oc ſeer her: Den Mecktige Konge offuer Øſten er nu død / oc all den Herlighed ſom hand ſkal nu haffue her fra met ſig / er dette ringe forack-telig Liglagen oc Jordeklæde.

Det ſamme bekiende oc be-klagede den Mecktige Keiſer *Seuerus* i ſin døds tid der hand ſagde. *Omnia habui, omnia fui, nihil tamen mihi prodeſt.* Det er: Jeg haffuer hafft alting / ieg haffuer værit alting / Dog maa ieg dø oc mig hielper nu ingen Mackt eller Velde.

Det er det / ſom den hellige

Lib: 3. super Amos. *Hieronimus* siger i sin Forklaring offuer *Amos prophete: Nihil fugatius seculo rebusq; seculi. Quas dum tenemus amittimus.* Det er: Jngen ting er wstadigere end denne Verden oc huad hinde tilhører/huilcken wi ere lengst fra/naar wi tencker wi haffue best fat paa hende.

Derfaare/ naar wi haffue Næring oc Klæder/da skulle wi lade oss nøye/ fordi at de som ville bliffue Rige/ falder i

1. Timot: 6. Fristelser oc Snarer/ oc vdi mange daarlige oc skadelige begierelser / huilcke som ned siuncker Mennisken vdi fordærffuelse oc Fordømmelse/ thi Gierighed er en Rod / til alt ont. Oc huad gaffner det

Marci. 8. Lucæ. 9. Mennisken / der som hand

vunde

vunde den gantſke Verden/ oc leed ſkade paa ſin Siæl.

Men paa det at fromme Chriſtne/ kunde diſſbedre dragis fra diſſe Synder / oc opueckis at være idelig vdi Gudfryctighed ſkal wi daglige tencke paa to ting.

I. Det ene er Dødſens eller Dommedags tid.

2. Det Andet er denne tids wuiſhed.

FOrſt / er det viſt at alle Menniſke ſkulle dø/ effterdi de haffue alle Syndet / ſom den hellige *Apoſtel Paulus* lærer til de *Rom*: i det 5.

Rom:5. Synden kom i Verden for-
medelst it Menniske / oc Dø-
den formedelst Synden / oc
Døden trengde saa igiennem
til alle Mennisker / Effterdi de
Syndede alle. Item / Dø-
den er Syndsens saald. Oc
Heb: 9. til de *Hebræer* i det 9. Det er
skicket for alle Mennisker / at
de skulle engang dø.

Syrac: 14 Oc Syrach siger: Det er
en gammel packt / du skalt dø.

Dernæst / er oc Domme-
dag vist for haanden. Ja ner-
mere end wi tencker / huilcket
klarlige beuissis kand / aff
Christi egen ord oc Spaa-
dom / aff Tegen i Himmelen
oc paa Jorden / Disligeste aff
denne sidste tids vilkaar / huil-
cken sig nu jo verre oc verre i
alle

alle ſtater begiffuer: Huilcket wi oc ſelffuer bekiende vdi vor Chriſtelige tro. Jeg troer hand ſkal igienkomme / at Døm‑me Leffuendis oc de Døde. Oc Chriſtus / *Iohannis* i ſit 5. Cap: ſiger: At den tid ſkal komme / at alle de ſom ere vdi deris Graffue / ſkulle høre Hans (det er Guds Søns) Røſt / oc de ſkulle gaa frem / de ſom haffue giort got / til Liffſens Opſtandelſe. Oc i *Danielis* 12. Cap: Mange aff dennem / ſom ligge vnder Jor‑den ſkulle opuogne / ſomme til det Euige Liff / oc ſomme til Euig ſkam oc ſkendtzel.

Jtem / *Paulus* 2. *Corin*: 5. wi ſkulle alle obenbaris for Chriſti Domſtoel. Paa det

 at

at huer skal faa effter som hand haffuer handlet i Legemens leffnit. Huad helder det er got eller ont.

DEt Andet oss skal holde Vogne / til at fly Synden. Er Tidsens twuisshed lige som *S: Paulus* siger: 1. *Thessalo*: 5. cap: HERrens dag skal komme lige som en Tyff om Natten. Thi naar som de sige / det er Fred her er ingen fare / da skal forderffuelsen hastelige falde dennem offuer.

Hoss *Matt:* i det 24. oc *Lucã* vdi det 17. Ligner Christus den Dag ved Liunild / at lige som Liunild vdgaar aff Østen / oc skiner hen ind til Vesten / Saa skal oc Menniskens Søns tilkommelse være.

Oc her siger Christus/ hoss *Lucam*. Denne dag skal komme som en Snare offuer alle dennem som bo paa Jorden. Det er: At lige som en hungrig Fuel/ seer noget Korn / oc recker sin Halss / der hen / menendis sig der at skulle bekomme it got Maaltid / saa lader Fulefengeren Garnit falde offuer Fulen / oc hand bliffuer strax fangen der offuer / saa vil det oc være met mange Mennisker her i Verden / der huercken skiøtte om deris Døds dag / heller om Dommedag/ før end den kommer hasteligen offuer dennem. Oc da kunde de ingelunde vndgaa / lige som det oc gick til før end Syndfloden kom.

Marci 13.
2. Petri 3.
Apoc: 16

Lader oss derfaare gode Christne være vogne vdi Bøner til Gud / oc leffue it høffuisk Gudelige Leffnit/ oc altid berede oss saa om Afftenen wi gange til seng/ lige som wi vißselige skulle staa for Christi Domstoel før end Mindnat/ oc om Morgenen wi opstaa/ som wi skulle oc staa for Christi Domstoel inden Middag.

Hieronimus sup 24. cap: Matthei

Som den hellige *Ieronimus* raader: *Incerti de aduentu indicis, sic quotidiè viuamus, quasi die altera iudicandi simus.* Oc en anden steds siger den hellige Lærere / at den Røst Staar op: Staar op i Døde kommer for Dommen / skal altid klinge i Menniskens ørne.

Her hoss skulle wi end oc

besinde oc betencke / huilcken wlyckelig vdgang oc ende gierighed oc stor omhuff for denne Verdsens Næring fører met sig. Thi huor kand der være nogen Lycksalighed hoss/ huor Guds forbandelse er offuerliust/ lige som der staar skreffuit / *Esaiæ* 5. Væ dem som drage det ene Huss til det Andet / oc legger den ene Agger til den anden / indtil der er icke mere rum at de kunde allene besidde Landet.

Men huad wlycke saadan Gierighed/ oc wtilbørlig Omhyggelighed vil efftersølge paa det sidste / haffuer vel den Mecktige Konge i *Samariæ* Rige/ *Achab*, met sin Wgudelig Førstinde *Ießabell*, forsøgt.

Thi at siden *Achab* haffde ladet *Naboth* sla ihiel / oc inddtaget hans Vingaard / bleff hand ynckelige studt i Striden / oc strax døde der aff.

Oc *Ießabell* som skyndede sin Herre flux til / at hand skulde vende sig vnder *Naboths* Vingaard / bleff nedkast vdaff it høyt Vindue / oc Hunde ocde hindis Kiød. 4. *Reg*: 9.

Vor HErre Christus taler oc selff om den skade / som følger effter Gierighed oc stor Omhuff for denne Verdsens Næring / huor hand saa siger: *Lucæ*. 12.

Der vaar it Menniske / huilcken der sagde / ieg vil sige til min Siæl / Kiere Siæl / du haffuer it stort forraad vdi

mange

mange Aar/ Haff nu Rolighed/ æd oc drick / oc vær glad. Men Gud sagde til hannem/ du Daare vdi denne Nat/skal mand kreffue din Siæl aff dig/ oc huem skal det høre til som du haffuer bered? Saa gaar det/ huo som sig samler Liggendefæ / oc er icke Rig i Gud.

Desligeste *Paulus Apostel* taler oc om Gierigheds rette løn / Met huilcken hun i hin Verden skal affleggis oc betalis. Vdi det første Breff til de *Corinther* i det 6. Cap: huor hand saa siger: At de vretfærdige / Gierige / Skiørleffnere / Dranckere / Røffuere &c. Sulle icke Arffue Guds Rige.

Der=

Derfor O Menniske forlad din wtro Gud Mammon / før end denne HERRENS dag / dig offuerkommer / oc beflitte dig paa den Rigdom / som gielder for Gud / oc varer Euig.

Huo dette icke giør / Men som *S: Iacob* siger: Er denne Verdsens ven / hand acktis for Guds Fiende / oc haffuer ingen deel i Guds Rige. Det er: Her i Verden ingen trøst paa sin fattige Siæls vegne / oc siden i Himmerig ingen Salighed eller Glæde at fornente.

Dette skal jo oss allesammen i Hiertet beuege oc berøre / at effterdi wi ere Fremmede fra HERren oc Pillegrime/

grime/ lige som alle vore Forfædre/ oc haffuer ingen bliffuende sted her/ Men søger effter det tilkommendis i Himmelen / huor vor rette Omgengelse oc Borgerskab er/ At wi da bruger dette Timelige / som de der ere Fremmede/ oc snarlige skal skillis der fra / som de bedrøffuede / dog altid glade / som de fattige / men de som giøre mange rige/ som de der haffuer intet/ oc haffue dog altingest. Oc mere omhyggelige findis det Clenodium ind at legge / som Euig varer/ end det Jordiske/ Timelige/ falske oc forgiengelig/ for huilcket mand giør sig megen wro til forgeffuis / samler oc veed aldrig huo det skal faa/

Heb : 13.

Philip. 3.

2. Cor. 6.

Psal: 39. faa / som David vdi den 39. Psalme Lærer.

Derfaare da siger den hellige *Iohannes* vdi sin første Epistels andet Capit: Elsker icke Verden/eller det som er i Verden / Naar som nogen elsker Verden / da er icke Faderens Kierlighed i hannem / thi alt det som er i Verden / som er: Kiødsens lyst/ oc Øyens lyst/ oc it Hofferdigt leffnit er icke aff Faderen/men aff Verden/ oc Verden forgaar met hendis lyst / men huo som giør Guds vilge / hand bliffuer i Euighed.

Oc den hellige Lærere *Gregorius* siger: at jo lenger en er adskilt fra denne Verden/ io Nærmere findis hand at være hoss Gud.

Desligeste *Ambrosius* siger: *Qui spem suam in hanc vitam collocauerit è regno Dei excludetur.* Huem sit Haab oc Hierte setter til denne Verden / hand vdeluckis aff Guds Rige.

Libro 2. Cap: 9. De Abraham.

Saa maa det være Enfoldig oc Kaartelig sagt / om disse Tuende Laster: Oc store Synder / som wi skulle fly oc holde oss fra.

Om det Andet.

NV følger her effter Tuende gode ting / som alle Christne oc Guds Børn / sig stedse vdi beflitte oc øffue skal. Som er.

I. Veckt

1. Veckt oc
2. Bønner.

FOrst skal wi vide/ at der talis i den hellige Skrifft om adskillige slalgs Veckt.

Stundem / som Tienere der foruente deris Hußherre hiem. Vndertiden som Hußbonden der er redde at Tiffue/ skulle komme / at bryde ind vdi Husset/ oc stiele heden/ huad der er inde. Men vndertiden talis om Veckt / Lige som Krigsmend der veed icke naar deris Fiender vil falde an. Oc ᷊nd stundem / som Hiorder/ der vaage offuer deris Hiord.

Saa

Saa forstaaes her synder-
lige den første Maade. Som
er at oss biudis at Vaage / oc
foruente vor Hussherre / at
hand icke finder oss soffuendis.
Det er : Secker oc trygge vdi
Synden / vden all Guds
fryckt / oc sand Poenitentze /
som hand fant den første Ver-
den i Noë tid / huilcken hand
met Vandfloden henskulde.
De Sodomither oc Gomoni-
ther huilcke hand met Suoff-
uel oc Ild aff Himmelen
opbrende. Iherusalems Ind-
byggere / huilcke hand met
Hunger oc Suerd ødelagde
&c. Da støder hand oss vis-
selige aff sit Huss. Det er :
Hand lucker Himmerige til
for oss / som hand giorde ved

de Fem vuijsse Jomfruer/ om huilcke der skriffuis Mat: 24.

Christus taler icke om den Legemlige Veckt / som Papisterne meene om deris *Vigilijs*. Men den Aandelige oc Hiertens Aaruogenhed / som her vdi staar/ at it Menniske stedse oc altid leffuer vdi en sand Guds fryct/ oc dyrckelse/ flyer det onde oc giør det gode / oc sig vbesmittit fra Verden beholder. Det er som Dauid vdi den 16. Psalme. siger: Setter Gud altid for sit Ansickt.

Dernæst/ vdi en sand tro oc hiertens tillid til sin Salliggiørrere Jesum Christum/ kiende oc bekiende hannem / for sin eniste Frelsere/ Meglere oc Talsmand hoss Gud /

for

for huis lydighed oc fortieni-
ste / Død oc Blod / den for- Deut: 4.
tærendis Ild / Guds Vræde /
vdsluckis. Vore Misgierninger oc Suaghed tilgiffuis.
Fred oc Fryd vdi Hiertet optendis / oc Salighed oc glæde skenckis oc giffuis.

Her hoss at Mand / den gode Samuittigheds packt / 1. Pet: 3.
som wi alle met Gud i Daaben giort haffuer / holder oc
beuarer / som *Paulus* raader sin Discipel *Timotheum*. Be- 1. Timo: 1
holt Troen oc en god Samuittighed. Huilcken samuittighed her paa henger / oc mand stedse oc altid vdi en sand bod oc bedring oc omuendelse til Gud / sig fra Synden beuarer: vdi lydighed mod Gud sig

beslitter / wforfalsket Kierlighed mod sin Næste beuiser / oc vdi sin rette Kalds bestilling / findis vindskibelig: Oc der som den Christne Kirckis oc alle Guds Børns almidelige lycke i denne Verden / Det er: Kaarss oc gienuordighed / aff Guds Faderlige vilge oc vijsse Raad tilslais / at Mand da met Tolmodighed i haabet bliffuer varafftig oc bestandig til enden / som den hellige Joh: Vdi sin Obenbarings Bogs 2. Capit. Formaner: Huor hand siger.

Vær tro indtil Døden / da vil ieg giffue dig liffsens Krone. Item / J det 3. Cap: Huo som offueruinder hand skal klædis met huide Klæder / oc ieg

ieg vil icke vdslette hans naffn aff Liffsens Bog / oc ieg vil bekiende hans Naffn for min Fader / oc for hans Engle.

Men der som du icke Vaager. Da skal ieg komme offuer dig / lige som en Tyff / oc du skalt icke vide / paa huilcken stund ieg skal kom̃e offuer dig.

Wi skulle oc Vaage som Krigs Mend vnder vor Høffuitzmand Guds Søn Jesu Christo. Derfaare siger hand til sine Dicipler: Vaager oc Beder at i icke falde vdi Fristelse. Lige som hand saa vilde sige: J haffuer vdualt mig til eders Konge. J haffuer sorit mig: Derfor er min Fiende eders Fiende/hand staar effter at forføre eder aff min Leyer.

Paa det hand kand dræbe oc ihielsla eder. Huorfaare det er fornøden at wi icke allene Vaage / Men ocsaa føre oss baade vdi de rette Klæder oc Vaaben som wi kunde best bruge imod vaare Fiender. *Iohannes* vdi sin Obenbarelsis Bog vdi det 16. Capit: Taler om Klæderne / huor hand saa siger: Hellig er den som Vaager oc foruarer sine Klæder / at hand icke gaar Nøgen / saa at hans Blysomhed bliffuer obenbarit. Huad er det for Klæder? Først skulle wi iføre oss Jesum Christum / som skeer vdi Troen / oc stadfestis ved Daaben. Saa mange som
Gallat: 3. ere Døbt siger *Paulus*, haffuer iført sig Jesum Christum / saa
at

at hand skiul/ deris Synd oc smycker dennem met sin Retfærdighed / saa at de nu for Guds Ansickt icke siunis Syndere/ men Retfærdige/ aff Christi Retfærdighed.

Om denne Klædebon taler den Christen Kircke hoss *Esaiam*: vdi det 16. Cap: Jeg vil meget glæde mig vdi HERREN/ (det er vdi Christo) Fordi hand haffuer klæd mig/ met salighedsens Klædebon/ oc iført mig Retfærdighedsens Kaabe. Ja haffuer smycket mig herlig som en Brudgom/ oc som en Brud haffuer hand beprydet mig met Brudespan. Esaiæ: 61

Vdi disse ord beskriffuer den hellige Prophetæ/ met en lig-

nelse/det Aandelige Smycke/ som Christus bepryder sin Brud met (det er den Christne Kircke) Oc huem som giffuer sig til hannem ved Troen.

Dette Smycke kalder hand Salighed oc Retfærdighed / som wi icke kunde faa aff nogen anden/ end aff Jesu Christo allene. Naar wi icke haffue dette Smycke paa / da ere wi plat nøgen. Saa wi huercken haffuer Salighed eller Retfærdighed.

Oc skal dette forstaais om Christi Retfærdighed/ som oss tilregnis naar wi Troer paa hannem.

Fremdelis/ til denne Vackt/ hører icke allene Klæder / som oss kand varme oc pryde. Men ocsaa

ocsaa Krigs vaaben/met huilcke wi kunde beskermis / oc Fienderne affuendis oc bort driffuis.

Disse Vaaben haffuer S. Pouel gantske merckeligen beskreffuit til de Ephesser i det 6. Cap: Huor hand saa siger: Iføer eder Guds Harniske/ at i kunde staa imod/ i den farlige tid/ oc beholde Marcken. Saa staar nu omgiorde om Eders Lender met sandhed/ oc iført met Retfærdigheds krafft/ oc haffuer Støffle paa Beenene / som de der ere færdige til at driffue Fredssens Euangelium met huilcke i ere beridde/ Men for alting tager Troens Skiold / met huilcken i kunde vdslycke alle Ephes: 6.

den Forgifftige Fiendis gloen-
de Pile / oc tager Saligheds-
sens Hielm / oc Aandsens
Suerd / som er Guds Ord/
oc Beder stedse i Nødtørfftig-
hed / saa at i Vaage met all
flijd.

Vdi saadan maade beueb-
ner *S: Paulus* den Christne
Kirckis Krigsmend/ imod den
skiørske Fiende Dieffuelen /
som altid løber omkring som
1. Pet: 5 en Brølendis Løffue / søgen-
dis effter den som hand kand
belure oc opsluge. Oc *Paulus*
vil derfore/ at wi met Sand-
hed / Retfærdighed / met E-
uangelij redebornhed / met
Troen/ met vor Salighed /
som er Christus met Guds
Ord/oc met en Alluorlig Bøn
altid

altid at giøre oc være vdi/skul-
le findis beuebnede Imod vor
Fiende som icke nogen tid vn-
der oss Ro. All den tid oc stund
wi ere vdi denne Verden.

Dette er det Første / som
Christus vil wi skulle giøre/
som er: At wi skulle Vaage/
oc være iført de rette Vaa-
ben / met huilcket wi kunde
staa Fienderne imod.

II.

DEt Andet / som en
Christen Krigsmand
skal øffue sig vdi / Er en Hier-
tens oc aluorlig Bøn til Gud
Alsommectigste. Thi det er icke
nock at Vaage/vden wi oc Be-
der/det er: Hoss it Gudfryctig
leffnit/ haffuer altid Gudelig
øffuel-

øffuelser/ met Bøn oc paakal-
delse til Gud / at hand ved sin
hellig Aands hielp oc Naadi-
ge bistand/ vil oss regiere / be-
uare/ fra alt det som oss/ vdi
vor Salighed kand forhin-
dre: Oc hielpe oss/ at wi vijsse-
lige vandre i den onde tid/ vort
Kaarss met Tolmodighed op-
tage oc drage / oc bliffue bi-
standige til Enden.

At lige som en Curere oc
Vecktere vdi it Torn eller
Vern/ naar hand fornemmer
hastig Anlob aff Fiender/ Ild
optendis/ Forræderij eller an-
den Vaade oc Fare / at tage
offuerhaand/er det hans besti-
ling oc Embede/ met Anskrig/
Raaben / Ringen eller andre
saadane Tegen / den Nærue-
rendis

rendis fare oc wlycke/tilkiende at giffue/ at den vdi rette tide kand affuergis.

Lige saa er det oc alle Guds Børns oc Tro Christnis/ huilcke ere Aandelig Curere oc Vecktere vdi denne Røffuerekule / Verden / Embede oc bestilling / At naar de seer oc fornemer / Deris affsagde Fiendis / Dieffuelens listige Anlob/ Kiøds oc Blods anficktning/Verdsens lyst oc forfengelighed / Enten paa den høyre eller venstre side/ oc andre store Fristelser oc Fare paakomme oc tilslais / de da Klemter alle Christnis Klocke/ Det er: Met en inderlige Bøn effter Guds egen befalning Psal: 50. Sucke oc raabe til

be til Gud/ om hielp/ bistand/ oc en Naadig befrielse fra deris Anligendis Nød oc Fare.

Saadan en Bøn er icke alleniste/ nogen Mundelige ord/ Men er ocsaa en Hiertelig Samtale met Gud / vdi huilcken wi enten Bede Gud at hand vilde vende det onde fra oss/ heller oc at hand ville giffue oss nogit gaat / eller oc wi tacke hannem for det gode/ hand oss beuist haffuer.

Til saadan en Bøn at giøre til Gud/ skal synderlige Fire tingest trenge oss.

I. Det Første/Guds Mandat oc befalning.

2. Det

2. Det Andet/hans søde Foriettelse.

3. Det Tredie / Er den daglige Jammer oc Nød/ som wi ere bestede vdi.

4. Det Fierde / Er mange herlige Naffn en Christen Bøn / neffnis met i den hellige Skrifft.

I.

OM Bøn wi skulle giøre / Findis mange steds Guds befalning vdi den hellige skrifft/ som vdi den 50. Psal: Kald

Kald paa mig/ vdi di bedrøff-
uelsis oc Nøds dag/ Jeg skal
hielpe dig / oc du skalt tacke
mig. Matth: i det 6. Capit:
J skulle Bede. Lucæ i det 11.
Beder saa skulle i faa. Item/
Lucæ i det 18. Vil Christus at
wi skulle inderlige giøre vor
Bøn/ oc mange andre steder i
den hellige Skrifft.

II.

DEt Andet/ som skal
opuecke oss til Bøn / er
Guds Forløffte oc Naadige
Foriettelse / som saa lyder:

Ioh: 16. Huad i Bede Fade-
ren om i mit Naffn /
det skal hand giffue eder.
Huor oss loffuis at det skal
icke

icke være til forgeffuis at wi Bede / oc David i den 145. Psalme. HERREN er nar hoss alle dennem som paakalde hannem / hoss alle dennem som paakalde hannem alverlig. Hand giør det som de Gudfryctige begiere / oc hører deris skrig / oc hielper dem. Joël Prophetæ i sit Andet Cap: Siger: At huo som paakalder HERrens Naffn hand skal bliffue Salig.

III.

DEt Tredie som skal opuecke oss til Bøn Er.

 At

At wi kunde hielpis vdi den mangfoldige Jammer oc nød/ wi ere bestedde i vdi denne Verden / Thi huem kand opregne de adskillige Vaader oc Farer / som wi ere bestedde vdi: Seer aff Dieffuelen / seer aff denne Verden / seer aff onde Mennisker / seer aff vor egen fordærffuelig Natur / Derfaare siger David. De forfulde mig men ieg Bad / saa vil oc HERREN hielpe oss Naadeligen aff Vaade oc Fare / huis wi hannem der om hierteligen Beder.

IIII.

DEt Fierde / som oss skal opuecke til at Bede gierne / Er adskillige hellige

naffn

naffn oc Titeler/ ſom en Chri-
ſten Bøn neffnis met i den
hellige ſkrifft / aff huilcke hin-
dis rette Krafft oc vdretning
betegnis. Dauid Pſal: 141.
Kalder Bønen *Incenſum* oc
ſacrificium oc ligner hinde ved
Røgoffer / huor met hand
tiente Gud/ Naar hand vaar
langt fra Guds Tabernackel/
vdi huilcket hand ſkulde Off-
re/ oc da vederlagde hand Of-
ferit met ſin aluorlige Bøn
til Gud.

Salomon i ſin Ordſprocks
Bog i det 18. Capit: Kalder
Herrens Nafn it faſt Slot
eller Taarn / til huilcket den
Retfærdige løber ved en al-
uorlige oc Chriſten Bøn alle-
ne/ oc bliffuer beſkiermet.

Vdi samme Capit: Kaldis Bønen *Sermo pauperum supplex*, At den fattige taler met Bøn / lige som ved en *Supplicatz* til Gud. Vdi Ezechielis Bogs 22. Capittel: Klager Gud at ingen giorde sig til en Muer/ at staa for Landet imod Guds Vrede. Det er: inden giorde Bøn for Folcket til Gud.

Syrach ligner Bønen ved en Legat eller Sendebud som trenger sig igiennem Skyerne / oc lader icke aff før hun kommer frem / oc fører voris ærinde oc Sag for Gud / oc hun stillis icke før end den Høyeste seer der til.

Dauid siger oc at Bønen gaar ind for Gud / oc

Gud

Gud bøyer sine Øren til hin-
de.

Men paa det at wi rette-
ligen skulde kunde sette vor
Bøn frem for den sande Gud/
skulle wi haffue nogen synder-
lige Tegen/ met huilcke wi
kunde giøre ret skilsmøsse i-
mellom den sande Gud / som
wi alleniste skal tilbede / oc
falske Guder.

Guds Folck i fordom tid /
Bad til Abrahams/Isaachs
oc Jacobs Gud / thi de viste
vel at de hellige Mend Bade
til den sande Gud. Men si-
den at Folcket vaar vdkom-
men aff Ægypthi Land / kal-
lede den Jødiske Almue /
paa den Gud som førde deris
Fædre vdaff Ægypthi Land.

Men wi Christne kalder
paa den Gud som obebarede
Mat: 17. sig offuer Tabors Bierge/ oc
Mat: 3. offuer Jhesu Christi Daab
i Jordans Flod/ oc sagde:
Denne er min Elskelige
Søn/ vdi huilcken ieg
haffuer behagelighed/
hører hannem.

Saa er nu det it sand Tegen/ som wi skal kiende den sande Gud paa/ at den som haffuer vdsent sin eniste Søn til Menniskens Frelsere oc Saliggiørere/ hand er en sand Gud vdi sin værelse/dog Trende Personer/ Fader/ Søn oc hellig Aand/ effter som Gud haffuer obenbaret sig selffuer for oss.

Fremdelis/ efftersi wi haffue nu hørt huem wi skulle tilbede alleniste / som er: Jhesu Christi Euige Fader / skal wi nu oc vel betencke huad wi skulle Bede om. Oc der hoss for huis skyld wi oc visseligen bønhøris. Saa er der da tuende besynderlige ting / som wi skulle Bede om.

I. Det Første er Aandelige gode ting/ som er: Syndernis forladelse / Guds venskab/ en salige affgang / oc det Euige Liff. Oc det fordi at Jhesus Christus er kommen til Verden / at vilde saliggiøre Syndige Menniske. 1. Timo: 1

Item / Saa Elste Gud Verden/ at hand gaff sin En- Iohan: 3.

 baar-

baarne Søn etc. Johan: 3.
Om Syndernis forladelse / Beder alle hellige Mennisker vdi tilbørlig tid. Psal: 32. Saa Bad oc den arme Syndere i Templet Lucæ 18. Cap:

Gud være mig Syndere Naadig.

II. Det Andet wi skulle Bede Gud om / Er Timmelige gode ting / som er: Førlighed / Fred oc Rolighed / oc andet got wi haffue behoff vdi denne Verden. Men fordi wi vide icke naar det kand være Gud til ære / oc oss til gaffns / Bede wi dennem altid met vilkor.

Lige som den Spedalske Mand giorde. Matth: 8. HERRE om du vilt da kant du

kant du vel rense mig. Wdi saadan slags Bøner som settis frem for Gud met vilkor. Leggis Gud to tingeste til: Det ene er Godhed / det Andet Almecktighed.

Først Troer wi hannem at være saa mild oc god/ at hand intet ont giffuer sine fattige Børn.

Det Andet er at wi Troer hannem at være saa Mectig/ at hand kand giffue oss det gode / oc Affuerge det som oss kand være skadeligt/ Lige som en god Fader anseer sine Børns gaffn oc beste / giffuer oc meddeler dennem huis dennem kand være Nytteligt/ oc aff sin gantske Mackt affuerger huis dennem kand

være til skade oc fordærffuelse.

HEr hoss skal oc betenckis for huis skyld wi visseligen Bønhøris/det er for Jhesu Christi vor Eniste Frelseris oc Saliggiøreris skyld.

Derfaare siger Christus *Iohannis* 16. Sandelige/ sandelige. Jeg siger eder / Der som i Bede Faderen om noget i mit Naffn / da skal hand giffue eder det/ Oc strax der effter paa den samme dag skulle i Bede vdi mit Naffn.

Rom: 3. Til denne Christum huil-
1. Ioh: 2. cken Gud haffuer set til en Naadestoel/ Meglere oc Talsmand imellem sig oc oss. Oc for huis Pinis oc Døds krafftighed alle voris Bøner bliffuer aff hannem anammede oc

Bøn=

Bønhørde / skal huer Guds
Barn sig alt gaat forsee / oc
met en stadig Tro oc hiertens
tillid/ hans krafftige fortieni-
ste oc Euige verdskyld / som sin
høyeste Salighed gribe oc be-
fatte. Lige som Skrifften ta-
ler om den Quinde Rahab / Ios: 6.
huilcken loed en Rød Rosen-
farue Snoer vdhenge aff sit
Vindue / som it *Symbolum* oc
Kiendemercke / paa huilcken
Josue Tienere skulde vide eff-
ter den Pact hun met dennem
giort haffde / Hinde met sit
Huss at forskone / at hun icke
paa sit Liff eller Velfert skul-
de beskadis / Naar Jericho
effter Guds befaling skulde
ødeleggis. Saa skal oc alle
Guds Børn aff deris hier-
tens

tens Vindue vdhenge den ret-
te Rosenfarue snoer / som er
Jesu Christi Blodige verd-
skyld oc fortieniste / huilcken de
Fastelige met tuende Hender /
Troen oc Bønen skulle befat-
te oc gribe / paa det at Naar
den rette Himmelske *Iehosua*,
Jesus Christus vil oc skal ha-
stelig ødelegge Jericho / Det
er: Denne syndige oc awgude-
lige Verden / at de da forme-
delst dette Christi Rosenfarue
Blods *Symbolo* oc Kiendemer-
cke / kunde befries fra alle de-
ris Fiender / oc met hannem i
det rette Foriette Land / det er
Guds Rige indkomme.

Men huad nytte oc gaffn /
Løn oc betalning saadanne tro
Tienere / som saa Vaager oc

Beder/ det er: Strider en god
Strid/ beholder Troen oc en
god samuittighed/ haffuer vd-
aff deris Herre oc Husbonde
paa Domsens dag/ at for-
uente/ giffuer Christus met it
Ord tilkiende/ Matth: 24.
Huor hand saa siger: Salig
er den Suend/som Her-
ren finder Vaagen/ Det 1.
er/her i Verden ere de Gud be-
hagelige/ oc aff hannem anā-
mede for den Christi skyld/
huilcken de met Troen befat-
ter. Oc som *Paulus* siger: Ere Ephes: 1.
Elskelige i den Elskelig.

Dernæst i Dødsens tid/ 2.
Naar de aff denne Verden til
deris rette Fæderne Land/
skulle hiemfare/ bekomme de/
En

En god oc salig stund / at de
met Fryd oc Fred kand skillies
fra dette Elendige / oc sige met
Psal: 108. *Dauid: Paratum cor meum.* Mit
Lucæ. 2. hierte er nu redebon. Met *Si-*
Philp. 1. *meone.* Herre lad din Tienere
fare i Fred/ oc met *Paulo*: Jeg
begierer at Forløsis / oc være
hoss min Frelsere Christum.
Her om taler S: Hans i sin
Obenbarings 14. Capit. Sa-
lige ere de Døde / som dø vdi
HERREN.

3. Effter Døden ere de oc
Salige / Naar de for Christi
Domstoel skal Obenbaris /
huor de da skal høre den glæ-
delige Sententze aff sigis oc
vdraabis: **Kommer hid
min Faders Velsignede/**
Arff-

Arffuer det Rige som e-
der er bered aff Verdsens
begyndelsse. Huilcket de da
skulle indtage/ oc bliffue salige
Perfectiuè: Det er: Fulkom-
melig / i det Euige Liffs v-
forgiengelige / vbesmittelige 1. Petri. 1.
oc vforuisnelige Arffue / som
beholdis i Himmelen/huor de
skal see Gud Ansickt fra An-
sickt / oc mettis oc opfyldis
Naar HERrens herlighed
bliffuer Obenbaret/ som Da-
uid siger: *Satiabor cum appa-* Psalm. 16
ruerit gloria Dominj.

Men tuert imod / der som
Suenden siger/ Christus icke
Vaager/saa kommer den sam- Math. 24
me Suends Herre paa den
dag/ som hand icke ackter / oc
skal

skal sønderhugge hannem / oc hand skal giffue hannem sin løn met Dyenskalcke / der skal være Graad oc Tengnisel.

Dette maa være sagt som en føye Forklaring offuer denne vor HERris Christi Aluorlig Formaning til alle Menniske i denne sidste oc farlige Verdsens tid / som lyder først om Tre Hoffuitsynder oc gruelige Laster wi skulle fly oc icke giøre. Dernæst om de tuende stycker / huor vdi huer Christen skal sig ideligen vdi beflitte oc øffue/ som er: Veckt oc Bøn.

O V Allsommectigste Naadige Barmhiertige Gud oc Himmelske Fader/

der/ Dig skee Euig loff ære oc tack / som ved din eniste Søn Jhesum Christum / haffuer lært oc Obenbart oss din vilge / Giff oss den Værdige helligAand i vore Hierter / som oss kand styre / Ledsage oc beuare fra alle Synder oc laster/ at wi saa maatte Vaage oc Bede / oc til Jesu Christi yderste tilkommelse/ oss saa berede at wi maatte stride en god strid/ beholde Troen oc en god samuittighed / oc findis værdige at staa for Menniskens Søn / oc høre den Glædelige Dom oc Sententze affsigis. Kommer hid min Faders Velsignede / oc Arffue oc besidde det Rige / huilcket hand oss / met sit Blod oc

 Død

Død fortient haffuer / Saa wi met alle dinne hellige Engle oc Vdualde / kunde Loffue ære oc prise dig vden affladelse/ altid oc euindelig Amen.

II.
Om Salige Fru Pernille Oxis Christelige Leffnit oc salige Endeligt aff denne Verden.

Det

DEt andet som ieg loffuede i denne Predicken at vilde fremsætte / Er om Erlig oc Velbyrdig nu Salige hos Gud/ Fru Pernille Oxis Historia/ Det er/ En sand tale oc beretning om hendis Liff oc Leffnit / fra hindis første Barndom/ oc til hindis sidste Endeligt aff denne Forgengelige Verden.

Først at tale om Erlige oc Velbyrdige Salige Fru Pernille Oxis Herkomst/ giøris icke saare behoff. Thi at de gode Addel her vdi Riget oc menige Mand ved vel/ at hun vaar kommen aff god Velbyrdig Slect oc Herkomst.

Thi hindis Salige Fader vaar Erlig oc Velbyrdig Mand / Her Johan Oxe aff Nielstrup i Laaland / Ridder. Oc hindis salige Moder / vaar Erlig oc Velbyrdig Fru Mette Giøe/ salig Her Mogens Giøes aff Kreckerup / Danmarckis Rigis Hoffmesters Daatter. Oc bleff hun fød paa sin Fæderne Gaard Nielstrup / der mand skreff Aar/ 1538.

Der Gud Alsommectigste haffde kaldet salige Fru Pernille Oxis Fader oc Moder fra hinde/ da kom hun til hindis kiere Morsyster som vaar Erlig oc Velbyrdig Frue Pernille Giøe. Erlig oc Velbyrdig nu salig hoss Gud/ Her Byrge

ge Trollis aff Lillø Husffrue/ hoss huilcken hun lærde megit gaat / baade vdi Gudfryctighed / oc Høffuiske optucktelse. Bleff hun saa hoss hinde / ind til saa lenge/ at hun aff Guds Vijse Raad oc forsiun/ met hindis Slecht oc Venners villge oc samtycke/bleff giffuet vdi Ecteskabs stat met Erlig oc Velbyrdig Mand Otte Rud aff Møgelkier/som vaar Salige Her Knud Ruds aff Vedby/ Ridders Søn. Oc affledede aff Guds velsignelse *V*. Sønner / som vaar Jahan Rud / Knud Rud / Jørgen Rud / Mogens Rud / Torben Rud oc *III*. Døtter/som vaar Fru Dorritte Rud/Erlige oc Velbyrdige salige Anders

ders Banners Husfrue/ Fru Mette Rud / Erlige oc Velbyrdige Hendrich Gyldenstiernis Husfrue/ oc Jomfru Pernille Rud / Aff huilcke end nu leffuer Tuende Søner/ Erlig oc Velbyrdige Johan Rud/ oc Knud Rud/ Desligeste Tuende Døtter / Fru Mette / oc Jomfru Pernille/ De andre ere aff Herren / til det Euige Rige hiemkallede.

Oc leffuede Erlige oc Velbyrdige salige Otte Rud / oc salige Fru Pernille Oxis tilsammen vdi Sexten Aar. Vdi it got Christeligt / Kierligt oc Roligt Ecteskab.

Der Mand skreff effter Christi Fødzel 1565. den 7. *Iulij*. Bleff Erlig oc Velbyrdig

Otte

Otte Rud/ den tid forordine-
ret Rigens Amiral/ Fangen
aff Rigens Fiender i Oster-
søen / Effter at hand sig Erli-
ge oc Mandelige for sit Fæ-
derne Land beuist haffde/ oc si-
den indført i Suerige/ til det
Slot Suartensøe / huor den
alsommectigste Gud hannem
fra denne Elendige Verden til
sit Euige Rige henkallede/den
XI. Octobris, samme Aar.

Huilcket vaar Salige Frue
Pernille Oxe hans efterlatte
bedrøffuede Hussrue / en off-
uermaade stor sorrig / som
hendis hierte ind til Døden
bekømrede oc beklemte.

Men siden Erlig oc Velbyr:
Salige Otte Rud aff Guds
forsiun vaar bleffuen Død i

 Suerige/

Suerige / vaar salige oc Velbyrdige Frue Pernille Encke/ sin gantske Liffs tid / hen ved *XI*. Aar/ skaade oc skickede sig gantske Gudfrycktelig Høffuiskelig oc vel i alle maade/ Som en ret Encke / der setter sit haab til Gud oc bliffuer i sin Bøn oc formanelse dag oc Nat / Som *Paulus Apostel* i sin Første Epistel til Timot 5. Lærer oc Formaner / Saa haffuer hun oc kast sin omhu paa HERREN / oc haabit paa hannem oc met Hiertens suck oc Bøner inderlige raabt til Gud / oc paakaldit hannem.

Saa at hun ingen dag lod gaa forbi at hun io giorde sin Bøn hierteligen til Gud/ om

Mor-

Morgenen/ før end hun bestilede nogit met Verden / oc siden om Afftenen før end hun vilde legge sig til søffuens oc huile sig / paakallede hun atter Gud i Himmelen/ oc tackede hannem at hand hinde met hendis kiere Børn oc gantske Huss / Naadeligen beuarit haffde / oc fremdelis bad hun hannem som sit oc alle Enckers oc Faderløsse Børns rette forsuar / at hand vilde for Christi skyld hende met sine kiere Børn tyunde oc gantske Huss Naadeligen fremdelis fra alle sine Fiender oc wuenner/ wlycke/ vaade oc fare beskytte oc beuare/ oc vdi al hendis sorrig / anliggendis nød oc fare/ giøre hende bistand/ at

 hun

hun sit Kaarss met Taalmo-
dighed/ kunde optage oc drage
oc i alle maade saa leffue / at
hun effter en salig affskeed fra
denne elendige Verden/maat-
te bekomme det Euige liff oc
salighed / Oc samlis met sin
kieriste salige Hosbonde oc alle
Guds vdualde Børn i Him-
merigis Rige.

Oc paa det hun kunde dis-
bedre fororsagis at giøre sin
Bøn til Gud synderligen om
Morgenen oc Afftenen / lod
hun i it Gudfrycktig forset oc
mening bygge paa begge hen-
dis Sædegaarde/ Bedekam-
mer / huor hun effter Christi
Egen befalning Mat: 6. gaff
sig ind Aarle oc silde/ før hun
nogit andit met Verden be-

stilde/

stilde / at hun diss roligere oc inderligere kunde læsse/ Bede/ oc met anden saadan Gudfrycktige øffuelse/ Tiene Gud i Aand oc sandhed.

End mente salige Fru Pernille Oxe icke nock at være/ at hun selffuer fryctede Gud/ hørde hans Salige Ord oc brugte offte det høyuerdige Sacramente/ Men ocsaa lod sine Elskelige Børn met alsomstørst flid oc omkost opdrage vdi gudfrycktighed oc Christelig lærdom/ Dydelig oc Tucktig leffnit/ oc vdi en Erlig oc kierlig omgiengelse met huer mand.

Haffuer oc sine kiere Sønner til Lærde Mend inden oc vden Lands / i atskillige Vniuersiteter oc Høye Skoler forsendt

sendt oc skicket. Huor de Bogelige Konster / atskillige Spraack/ mange Lands skick oc Seder kunde lære / høre oc forfare: Huor de sig saa Forfremmede/ at de nu kunde være deris Fæderne Land oc Rige til ære oc tieniste.

Desligeste alle hendis Hustienere / Hoffmend / Drenge oc Piger / holt hun skickeligen oc vel/ vdi Guds fryct oc høffuiskhed.

Saa at der som nogen fands aff hendis Hustienere at leffue vskickeligen / oc icke vilde ackte sit leffnit / oc ey vilde lade sig vnderuise/ dem foruiste hun fra sin Omgengelse/ oc icke lenger vilde lide i sit Brød.

Hun forglemte icke helder den fattige Lazarum / vdi sin velmackt / Det er: Fattige Folck / som trengde til hendis hielp / Men mange fattige Folck som søgte til hinde / om hielp oc trøst / husualede hun met gode ord / oc daglige Almisse for Porten / oc andre steder huor de hinde besøgte.

Oc siden til det Næste Hospital forskickede hun huert Aar / Pendinge / Meel / Flesk / Lærit / Vadmel oc andet saadant / hun Ansaae icke de Armis reffne Klæder oc Legemlig vselhed / Men Christi Billede som de vaare skabte effter / Derfaare siger Christus hos Matt: i det 25. at det bleff hannem selffuer beuist.

Frem-

ERemdelis om Salige Fru Pernille Oxis omgengelse at tale/da vaar den gantske venlig met alle Menniske / Eddel oc Weddel/ Fattige oc Rige / Borger oc Bønder/ Mend oc Quinder/ Vnge oc gamle: Hun loed sig at være ingen for god. De Stater som Gud haffuer Ordinærit/ gaff hun huer serdelis sin tilbørlig ære / Anseendis huer at være en gaffnlig Lem vdi den Christen Kircke. Hun oc icke foracktede fattige Almuess folck. (Som mange giøre disuere) Hun Elste Guds hellige Ords Tienere/ oc holt dennem vdi tilbørlig ackt oc ære. Hun forsuarede hendis Bønder oc Tienere for

offuer-

offueruold oc wſkiel / oc vaar medlidig met dennem.

Hun forligtis vel met hendis Grander oc Naboer / hun tiente atſkillige folck vdi atſkillige ſtater til gode / met Raad / Daad oc beleffuenhed. Addels Folck omgicks gierne met hende / baade vdi Medgang oc vdi Modgang. Vdi medgang vaar hun en lyſtig / venlig oc ydmyg Quinde / Vdi Modgang vaar hun behielpelig met Trøſt / gode raad oc anden biſtand. Huor aff hun bekom den fruckt / at mange haffde hende kier / vilde gierne omgaas met hende / oc vaare megit glade ved hendis Nærue relſe / oc nødigt vilde være hender quit.

At

At Salige Fru Pernille Oxis Husregiment oc Christelige omgiengelse / haffuer saadan værit oc end megit bedre end ieg fortald haffuer / ved vel de Erlig Folck / Eddel oc Weddel som met hende Omgaait haffuer vdi mange Aar.

Frue Pernillis Endeligt aff denne Verden.

FOr det sidste / om Erlig oc Velbyrdig oc salige Fru Pernille Oxis Endeligt at tale. Da begaff det sig saa at hun aff synderlige Guds Naade kom hiem til en aff hendis Sædegaarde / Sæbygaard vdi Vendsøssel den 18. *Octobris*, samme tid vaar met hender / hendis Elskelige Børn / Sønner oc Døtter / Erlg oc Velbyrdig Johan Rud /

Rud / Erlig oc Velbyrdig Knud Rud / oc hendis Elskelige Suoger / Erlig oc Velbyrdig Anders Banner til Giessingholm. Oc hendis kiere Daatter / Erlig oc Velbyrdig Jomfru Pernille Rud.

Anden dagen dernæst / som vaar den 19. *Octobris*, fant hun sig megit suag oc Mødig at være aff siugdom / saa hun maatte til sengen.

Samme dag kom til hinde to hendis kiere Systre / Erlig oc Velbyrdig Fru Ane Oxe / Erlig oc Velbyrdig Fru Sidtzel Oxe / oc Erlig Velbyrdig Fru Kierstine Rud.

Sildig om Afftenen samme dag / befalede hun en aff sine Tienere / at bestille sin

Sognepreſt / ſom ſkulde kom-
me til hinde betimelig dags.
Om anden dagen ſom vaar
en Løffuer dag / der hendis
Stelſørgere vaar kommen /
beklagede hun ſig gantſke ſuag
at være / Men hand trøſtede
hinde / ſynderlige vdi hendis
ſaligheds ſag / hun bad oc ſaa
at hand ſkulde bliffue der paa
Gaarden / thi hun vilde An-
den dagen høre Predicken / oc
anamme det Høyuerdige Al-
tars Sacrament.

Vdi medeler tid vaar hoſſ
hinder / Erlig oc Velbyrdig
Axel Gyldenſtierne / Erlig oc
Velbyrdig Mogens Juel / oc
Erlig oc Velbyrdig Jens
Clauſſen / met flere hindis
Naboer oc gode Venner / ſom
hinde

hinde besøgte vdi hindis siug-
dom/ met huilcke hun haffde
Christelig oc god samtale/ ef-
ter hindis suagheds formue.

Om Søndagen dernæst
effter / som vaar den 21. *Octo-
bris*, kallede hun sin Sogne-
prest til sig / oc bad at hand
vilde vdi sin Predicken/ besyn-
derlig tale / om Legemens op-
standelse oc Sielens vdødelig-
hed. Der Predicken haffde
ende / betackede hun hannem
venlige/ oc sagde at den befalt
hinde saa gantske vel / saa at
hun der vdaff megen trøst be-
kommet haffde.

Siden vaar hand mesten
oc altid hoss hinde/ Predickede
oc trøstede hinde met Guds
ord aff den hellige skrifft.

Samme dag imod Afften fant hun sig io mere oc mere suag at være / oc fornam vel hoss sig selffuer at der vaar ingen forhaabning om dette Timmelige Liff / Huorfaare hun gaff sig aluorligen ind til Gud Alsommectigste / lagde sine hender tilsammen rackte dennem op fra sig / oc saae imod Himmelen oc sagde:

Psal: 51. O HERRE Gud benaade mig/ for din store Barmhiertighed / Giff-

Psal: 130. uer du paa vore gierninger act / at heffne Synden met din mackt / O HERRE huem kand

det

det taale. Item. Dog Synden hoss oss er mangefold / hoss Gud er meget mere Naade. etc. Met mange flere ord / hun opregnede aff adskillige Psalmer / met huilcke hun bekiende Synden / oc trøstede sig selff uer imod Syndsens mangfoldighed.

Item / Dernæst befoel hun Presten / at hand met to smaa Drenge / som samme tid Næruerendis vaare / skulde siunge disse effterskrene Psalmer: Aff dybsens nød / raaber ieg til dig. O HERre Gud benaade

 mig /

mig/ for din store Barm-
hiertighed etc: Nu bede
wi den hellig Aand. Oc
saa for det sidste / Naar
min tid oc stund er for-
haand / at ieg min vey
skal fare etc.

Disse Psalmer sang hun
selffuer met / aff gantske for-
mue. Oc der Mand kom til
det stycke: I naar ieg
døer / da døer ieg dig / Det
Euige Liff da giffuer du
mig / HERRE ved din
Død berede. Befoel hun
at det skulle siungis igien / oc
hun sang det stycke gantske
glæde-

glædelig oc frimodelig. Der de det hørde oc saae/som Næruerendis vaare / kunde de neppelige holde dennem for graad / vdaff iddel medynck offuer hinde.

Hun bad dennem alle som Næruerendis vaare / at de skulde vige til Døren/ thi hun vilde giøre sit skrifftemaal. Aff huilcke ord hindis Elskelige Børn / Systre oc Suoger / gantske saare bedrøffuedis / Menendis at der skulde intet hob være til Liffuet. Men der hun da saa oc hørde deris suck oc graad / sagde hun / Gremmer eder icke fordi at ieg haffuer nu taget mig det faare/ at ieg vil forlige mig met Gud. Der som ieg tøffuer lenger/

da maa ske at ieg paa en anden tid / kand findis mindre bequem der til / Jeg forhaaber visselig at ieg fanger bedre/ Naar alting er afftald endelige imellem Gud oc mig.

Oc strax effter hun haffde giort sin Bekiendelse for Gud oc Presten / Anammede hun til sig. Jhesu Christi Legeme oc Blod: der hun det anammit haffde / lagde hun atter sine hender tilsammen/ loffuede oc prissede Gud som hindis Siæl saa Naadelige haffde bespiset / met sin Søns Jesu Christi Hellige oc Dyrebar Legem oc Blod / bad at det maatte hinde bekomme til en fast beseiling paa sin Synders forladelse/ oc it viss pant

paa

paa det Euige Liff / vdi huilcket hun siden skulle anammis.

Dernæst / (effter hindis begiering) giorde de alle knæfald / paa hindis vegne til Gud / oc Presten læste en *Collect* oc hun fulde hannem ord fra ord / oc bad ydmygeligen at Gud Alsommectigste vilde bestyrcke hindis Tro. Oc opholde hinde met den helligAand / forlæne hinde met en mild Helsot / oc it Christeligt endeligt fra denne Verden.

Hernæst / sagde hun / Nu befaler ieg mig vdi Guds vold / ihuor Gud vil det haffue met mig. Enten til Liffuet eller Døden / er ieg aldelis til freds. Dog haffde mange aff

dennem som hoss hinde vaare/ synderlige hindis kiere Systre icke ackt/ at det skulde haffue nød til Døden. Thi hun talede saa vijseligen oc frimodeligen for dennem alle.

Der Klocken vaar imellem X. oc XI. samme Nat. Kallede hun til sig hindis kiere Sønner Erlig oc Velbyrdig Johan Rud/ oc Erlig oc Velbyrdig Knud Rud/ oc hindis kiere Suoger/ Erlig oc Velbyrdig Mand Anders Banner/ oc hindis kiere Daatter/ Erlig oc Velbyrdig Jomfru Pernille Rud/ som den tid tilstede vaare/ Lærde dennem meget got/ oc iblant andet/ bad hun dennem at de for altingest skulde fryckte Gud/ oc

skiffte

skiffte Gaat met hin anden/ oc Leffue tilsammen vdi Broderlig kierlighed all deris Liffs dage.

Oc effter lang tale / sagde hun / seer til at i icke bliffue stackals hadere. Hun giorde oc sit Testamente dernæst / oc betenckte alle sine kiere Børn/ sin Elskelige Suoger / oc kiere Sydskinde met huis gaffuer hun dennem vilde giffue oc effter sin Død/ til en Christelig amindelse forære. Disligeste/ hindis daglige Tienere oc Folck/ som hinde Troligen haffde tient / forglemte hun ingelunde / men afflagde dennem met huis hun viste dennem nøtteligt oc gaffnligt være kunde. Hindis Sogne

Prest

Prest forærde hun met me-
git got.

Besynderligen haffuer hun i samme Testamente/ihukommet Arme Siuge/ Hospitalske Mennisker / baade met Pending oc andet got. Hun forglemte icke heller hindis arme Bønder/ men gaff dennem til halff deris skyld oc Landgilde i det Aar.

Oc paa det at dette hindis Testamente oc Aluorlige villie / skulde fast holdis / tog hun Haandloffning aff alle hindis kiere Børn / som da Næruerendis vaare. Hun vilde icke nu lenger bekymre sig / met denne Verden/ men befoel Presten at siunge Natsangen/ oc sang selffuer met:

Christe

Christe du est baade liuss oc dag etc. Der dette vaar vde / Befoel hun sig atter vdi Guds vold / oc helset dennem alle met gode Nat / oc den Nat soff hun meget Rolig.

Om Mandagen dernæst effter / som vaar den 22. *Octobris*, betiden dags / kom til hinde nogle aff hindis gode Venner / oc Naboer / oc da vaar hoss hinde tilstede / hindis kiere Børn / Hindis Elskelige Systre / oc hindis gode Suoger / Erlig oc Velbyrdige Anders Banner / Erlig oc Velbyrdig Fru Kierstine Rud / oc Desligeste hindis Sogneprest / huilcke hun da alle hilssede oc bød en god Morgen. Hun betackede

kede

kede Fru Karin Gyldenstierne
paa det aller venligste/ at hun
haffde da Andengang giort
sig wmag oc vandrede til hin-
de. Men hun bleff der effter
jo lenger oc mere siuger / dog
beholt hun altid til hindis
døds time / hindis Christelige
skiel oc gode forstand/oc trøste-
de sig selffuer met mange skiø-
ne oc merckelige Sententzer
aff den hellige Skrifft. Som
1. Ioh: 1. vaar: Jhesu Christi Blod/
renser oss aff alle vore Syn-
Philp: 2. der. Item / Der er intet an-
det Naffn giffuet Mennisken
at bliffue salig vdi / end i Jhe-
1. Timo: 1 su Naffn / Item / Jhesus er
kommen til Verden at salig-
giøre Syndige Menniske.
Dauid siger: Salig ere alle
de

de som forlader sig paa hannem.

Da sagde Presten til hinde / beholder det Naffn Jhesus / rettelige i eders hierte. Oc bemøyer eder icke videre / hand er eder nock / hun sagde / hoss hannem vil ieg bliffue / oc hannem vil ieg befale baade Liff oc Siæl.

Vdi midler tid falt der møgen Merckelig tale / huilcken kand icke i en kort tid opregnis. Der nu Afftenen kom / loed hun atter siunge for sig / Naar min tid oc stund er for haand / At ieg min vey skal fare / etc. Oc Christe du est baade

liuss

lusſ oc dag. Dernæſt læſte hun Troens Artickeler oc Fader vor/ vd til Enden/oc antuorde ſig vdi Guds Faderlige beſkyttelſe. Der hun dette haffde beſtilled/helſſede hun dennem met gode Nat/ alle ſaa mange ſom Nærùerindis vaare.

Om Tiſdagen ſom vaar den 23. *Octobris*, loed hun Predicke for ſig det trøſtelige Euangelium Matth: i det *XI.* **Kommer til mig alle i ſom Arbeyde oc ere beſuerede/ Jeg ſkal vederquege eder.** Diſſe ord repeterede hun offte baade paa Tiſdag oc Onſdag/ oc trøſtede ſig

de sig met/ At Christus siger: Mit Aag er let/ oc min Byrde er Lidelig. Hun brugte offte disse ord / Discip- len er icke offuer sin Mestere/ oc Suenden er icke større end sin Herre. Hun sagde ocsaa der hoss: HErre plage mig her i Verden/ oc spar mig his- set til Euig tid. Matt: 10. Hic vre hic seca modò æternum parcas.

Om Torsdagen/som vaar den 25. *Octobris*, Kom til hin- de hindis gode Naboer/ Erlig oc Velbyrdig Fru Karine Marchusdaatter / huilcken hun rackte sin haand oc bad være velkommen / oc betacke- de hinde at hun haffde giort sig vmage oc vandret til hin- de.

Jmod Afftenen samme dag/ saa Mand hoss hinde/ de visse Dødsens tegen / huilcke hun oc selff fornam vdi sandhed/ at det vilde da endelige være. Da hilsede hun met gode Nat alt det som vdi Verden var. Hun tog hindis kiere Børn som da tilstede vaar vdi henderne/ oc betackede dennem for god Lydighed/ hun befoel dennem den Euige Gud/ ynskede Guds velsignelse offuer dennem / oc hilsede dennem met den sidste gode Nat her i Verden. Hun rackte hindis kiere Suoger Erlig oc Velbyrdig Anders Banner oc hindis Systre / Erlig oc Velbyrdig Fru Anne Oxe/ oc Erlig oc Velbyrdig Fru Sitzel

Oxe

Ore ſin haand/ oc helſede den=
nem met gode Nat. Hun hil=
ſede alle ſine Slect oc Venner
oc alle dennem ſom Næruer=
rendis vaare/ Oc ſiden alle
Menniſke met gode netter:
Oc bad ydmygeligen aff hier=
tit om forladelſe/ om der vaar
nogen ſom hun haffde fortør=
nit met ord eller gierninger/
hun vilde oc gierne forlade alt
det ſom hinde vaar giort
imod. Hun ſagde ſig at vilde
nu her effter alleniſte haffue
omgengelſe met ſin Aandeli=
ge Brudgom Jheſu Chriſto.
Hun bad ocſaa der hoſſ oc ſag=
de: O gode Jheſu Chriſte/
lad mig aldrig dø/ før end ieg
io tilforn dig fuldkommelige
behagis. Her begynte Pre=

Da vt numq̃ moriar niſi tibi perfectè place= am.

sten at trøste hinde met de hel-
lige Euangeliske foriettelser.
Oc faaregaff nogle trøstelige
Sententzer aff den Hellige
skrifft. Men hand fant støre
trøst hoss hinde / end hand
kunde giffue hinde. Thi at
viste hand en eller to/ da viste
hun mange flere trøstelige
stycker / som hun haffde vdi
hindis hiertens skrin giemt oc
foruaret vdi sin velmact. Oc
besynderlige brugte hun selff-
uer disse stycker aff den hellige
skrifft/ met huilcke hun trøste-
de sig: Det er it dyrt oc verdigt
1. Timo 1. ord. At Jhesus er kommen til
Rom: 5. Verden at Saliggiøre Syn-
1. Ioh : 2. dere. Guds Naade er støre end
Synden. Jhesu Christi Blod
renser oss aff alle vore Syn-
der.

der. Om nogen Synder / da
haffue wi en Talsmand vdi
Himmelen. Hand heder Jhe-
sus Christus den Retfærdige:
Item / aff Dauids Psalter: Psal: 84.
Salige ere alle de som forlade
sig paa hannem.

Hun bad tit oc offte met
disse ord: Jeg Beder dig
HERRE / for din w-
skyldige Død / for dit hel-
lige Legem oc Blod / at
du mit Endeligt vilt giø-
re god / Obne mit Hierte
oc mine Sind / oc send
mig den hellig Aand der
ind / som mig kand trø-
ste vdi all min nød / oc

frie mig fra den Euige Død/Amen.

Der det vaar nu to stunde paa Afftenen. Tilspurde hindis kiere Syster Fru Sitzel Oxe hinde/om hindis suaghed kunde fordragit at de maatte Siunge de Psalmer/som de haffde siungit de andre Afftener tilforn effter hindis begiering/Da suarede hun at det vaar hinde vel behagelig/Oc der samme Psalmer som før vaar rørt vaar vde/oprackte hun sine hender oc sagde.

O Du Almectigste Gud/min Frelsere oc Saliggiørere Forbarme dig offuer mig. Siden bad hun alle de gode Folck/som da Nær-

uerendis

uerendis vaare/ at de skulde falde paa Knæ oc Bede met hinde/ at Gud vilde Naade-lige forlædske hinde/ Thi hun nu tørstede efter det Euige Liff. Oc læste hun selffuer obenbarlige Troens Artickle/ oc Fader vor.

Oc Presten læste for hin-de en Bøn/ at Gud vilde be-gaffue hinde met it Christe-ligt sactmodigt oc Roligt En-deligt fra denne Verden/ oc hun fulde hannem ord fra ord/ oc hun sagde tre gange Amen/ Amen/ Amen.

Hun sagde offte: O Her-re vdi din Haand befa-ler ieg min Aand/ O søde Jesu kom mig ihu/

i denne min Døds time.

Vdi denne Nat soff hun ved en Time / oc der hun da opuognede / betegnede hun sit Ansickt oc Bryst met det hel=lige Kaarssis betegnelse / oc læste effter hindis formue den CX. Psalme/ oc den 91. Psal=me/ vden at/ som de ere giordt vdi Bønner/ thi det vaar hin=dis daglige læsning / der hun vaar vdi sin velmackt / Hun sagde / O HERRE lad nu din Tienerinde fare i fred/ Mig lengis nu eff=ter dig min HERRE oc Gud oc det Himmel=ske selskab / oc effter min sali=

salige Mand Otte Rud/ Siden vaar hindis Mundheld/ stedse i mens hun kunde nogit tale/ O Fader vdi din Haand/ befaler ieg min Aand. Oc paa det sidste om Fredagen som vaar den 26. *Octobris*, der Klocken vaar imellem Siu oc Otte/ Da Soff hun sacktmodelig heden vdi HERREN.

Saa hindis gandske Alder vaar ved 46. Aar. Huilcke hun som nu sagt oc bemelt er/ Fremdrog i it Christeligt/Erligt/ Høffuisk oc Dydeligt leffnit/ Oc er der vdi bleffuen bistandig ind til Enden. Saa hun fanger vist met alle tro

Christne oc Guds Vdualde Børn/ en Glædelig Opstandelse/ Efftersdi hun er saa hensoffuit i sin Saliggiørreris Jesu Christi stadige bekiendelse/ oc inderlige paakaldelse.

Gud Almectigste for sin kieriste Søns Christi Død oc Pinis skyld/ Giffue oss alle en Christelig oc Salig Død oc Affgang aff denne ælendige / falske oc forgiengelige Verden / At wi maatte findis Guds Elskelige Børn paa Domme dag / oc samlis met denne salige Frue/ Alle Christne oc Guds hellige Engle / i Himmerige / oc saa fange oc besidde den Herlighed oc Glæde/ huilcken Guds Enborne Søn alle dennem

som

som sig paa hannem Troer
oc Forlader / Fortient oc be-
ridt haffuer. Huo det be-
gierer sige aff Hiertit
A M E N/
Amen.

Hebrer: 13.

Wi haffuer ingen bliff-
uende sted her/men wi
søger effter det til-
kommede.

Philip: 3.

Vor omgiengelse er i Him-
melen/ Hueden wi ocsaa ven-
ter Frelseren Jesum Christum
vor HErre.

Psal: 39.

HERRE lær mig at det
skal faa en ende met mig/ oc
mit

mit Liff haffuer it maal oc ieg maa der fra.

Item/ *Psal*: 90.

Lær oss at betencke / at wi skulle dø / at wi maa vandre met fornumstige hierter.

Psal: 23.

Om ieg end vandrede i Dødsens mørcke Dal / da frycter ieg ingen wlycke/ thi du Herre est hoss mig / Din Kiep oc Staff trøster mig.

Psal: 31.

HErre min tid staar i dine Hender.

J dine Hender befaler ieg min Aand/du frelste mig Herre/ du trofaste Gud.

Psal: 116.

Min Siæl kom nu til bage igien til din Huile/ thi Herren

ren giør vel imod dig / Hand røcker min Siæl fra Døden/ mine Øyen fra Graad/ Min Fod fra skrid.

Jeg vil vandre for HERren i de Leffuendis Lande.

S: Ioh: i sit 5. Cap:

Sandelige/ sandelige/ siger ieg eder / Huo som hører mit ord oc troer den som mig vdsende/ hand haffuer det Euige Liff/ oc kommer icke til Dommem. Men Hand er trengt igiennem Døden til Liffuit.

Iohan: 10.

Mine Faar høre min røst/ oc ieg giffuer dem det Euige Liff/ oc de skulle aldrig forfaris/ oc ingen skal slide dem aff min Haand.

Iohan:

Iohan: 11.

Jeg er Opstandelsen oc Liffuit / huo som troer paa mig/ hand skal leffue alligeuel at hand døer/ oc huo som leff- uer oc Troer paa mig / hand skal aldrig Dø.

Rom: 14.

Leffuer wi/ Da Leffue wi for HErren/Dø wi/da døer wi for HErren / Derfaare huad helder wi leffue/eller dø/ da høre wi HErren til.

Apocal: 14.

Salige ere de Døde / som dør i HErren / thi Aanden siger/ at de huile sig aff deris Arbeide oc deris Gierninger følger dennem effter.

Sap: 3.

De Retferdigis Siæle ere i Guds

i Guds haand / oc der skal ingen pine røre dennem.

Mat: 13.

De Retfærdige skulle skinne som Solen / i deris Faders Rige. *Mat*: 22.

I Opstandelsen skulle de vdualde / være lige som Guds Engle i Himmelen.

Apocal: 21.

Oc Gud skal affto alle taare aff deris øyen / oc døden skal icke mere være / icke heller sorrig / oc icke Skrig / oc ey heller Pine skal mere være.

Esa: 40. oc *Paulus* 1. *Cor*: 2.

Intet øye haffuer seet / intet øre haffuer hørt / oc det er icke kommet i nogit Menniskis hierte / huad Gud haffuer beredt dennem som hannem Elske. *Rom*:

Rom: 8.

Jeg er viss paa at huercken Død eller Liff / huercken Engle eller Førstedøme / icke helder mact / huercken det Næruerindis eller tilkommendis / huercken det Høye eller Dybe / oc ey nogit andet Creature kand skilie oss fra Guds Kierlighed / som er i Christo Jesu vor HERRE.

Prentet i Kiøbenhaffn / aff Matz Vingaard. 1584.

